

Basas statisticas e survistas

024-1500

Survista statistica da la Svizra 2015

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Departament federal da l'intern DFI
Uffizi federal da statistica UST

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10
CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon +41 58 463 60 11
Telefax +41 58 463 60 12

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon +41 58 463 60 60
Telefax +41 58 463 60 61
www.statistik.admin.ch

Decleraziun dals segns:

Trais puncts (...) empè d'ina cifra signifitgan che quella è nunenconuscha, perquai ch'ella n'è (anc) betg eruida.

In stritg (–) empè d'ina cifra stat per la valur «absolut nulla».

Ina cifra provisorica vegn inditgada cun il segn elevà «p».

Abreviaziuns dals chantuns:

Vesair explicaziuns en la tabella pagina 4.

Arrondissement:

En general vegnan las valurs arrundadas si resp. giu senza prender resguard dal total. En cas da differenzas tranter summas parzialas adidas ed il total na vegnan las singulas valurs damai betg adattadas.

Funtaunas:

En la reproducziun da resultats statistics han ins per ordinari desisti d'inditgar las funtaunas. Infurmaziuns correspondentas chattais Vus en il portal statistic da la Svizra sut www.statistik.admin.ch

Editur:

Uffizi federal da statistica
Secziun diffusiuin e publicaziuns
Favrer 2015. Cumpara en rumantsch, tudestg, franzos, talian ed englais.

Concepziun:

Bernhard Morgenthaler †, Armin Grossenbacher

Redacziun:

Etienne Burnier

Grafica, layout:

Daniel von Burg, Etienne Burnier

Chartas:

Sabine Kuster

Translaziun:

Dal text original: Lia Rumantscha, Cuira
Actualisaziun: Chanzlia federal, Berna

Pagina dal titel:

Netthoevel & Gaberthüel, Biel;
Fotografia: © vbaleha – Fotolia.com

Concept grafic:

Roland Hirter, Berna

Numer d'empustaziun:

024-1500

ISBN:

978-3-303-00529-3

Cuntegn

Pled Sin Via	3
Populaziun	4
Spazi ed ambient	9
Lavur e salari	11
Economia publica	14
Pretschs	16
Industria e servetschs	17
Agricultura e selvicultura	20
Energia	21
Construir ed abitar	22
Turissem	23
Mobilitad e traffic	24
La Svizra e l'Europa	26
Bancas, assicuranzas	28
Segirtad sociala	29
Sanadad	32
Scolaziun e scienza	34
Cultura, medias e societad d'infurmaziun	37
Politica	39
Finanzas publicas	41
Criminalitad e dretg penal	43
Situaziun economica e sociala da la populaziun	45
Svilup durabel	49
Disparitads regiunalas	50
La Svizra e ses chantuns	51

Chara lectura, char lectur

Quest survista statistica da la Svizra As porscha ina pitschna seleccziun dal grond dumber da datas che l'Uffizi federal da statistica (UST) registrescha ed elavurescha mintga onn en passa ventg secturs. La versiun curta cumpara a medem temp cun l'Annuari statistic da la Svizra che dat sin var 600 paginas ina survista pli profunda e pli cumplessiva.

La survista 2015 ha intginas novaziuns: En il chapitel Disparitads regiunalas cumparan per l'emprima giada ina grafica davart l'occupaziun a temp parzial ed ina grafica davart la situaziun da la tgira d'uffants pitschens. Las datas correspondentas derivan da l'enquista svizra davart la populaziun activa. Interessantas èn per exempel las differenzas ch'èn vegnidas constatadas tar la part d'uffants tgirads en differentas citads svizas. In'ulteriura novaziun pertutga il chapitel Lavur e gudogn. Là explitgescha ina grafica quant temp ch'è vegni impundi l'onn 2013 per l'activitad da gudogn, per il tegnairchasa e per la lavur da famiglia. Er questas datas derivan da l'enquista svizra davart la populaziun activa.

Er en 2015 ils resultats da l'enquista davart las famiglias e las generaziuns vegnan publicgads per l'emprima giada. Els vegnan ad esser in ferm sustegn per l'orientaziun da la politica da famiglias e da generaziuns da la Svizra. Ils resultats d'ina ulteriura enquista tematica, quella davart la lingua, la religiun e la cultura, dastgassan alura ir en stampa vers la fin da l'onn. Co vegn pratigada la religiun? A tge crain las persunas senza confessiun? Las respostas a talas dumondas pon gidar a dar novs impuls a la politica svizra, e quai sin il champ da la plurilinguitad, da la cultura e da l'integraziun.

Novas enconuschientschas vegn a furnir er l'enquista Omnibus che preschenta co che la populaziun percepescha l'ambient. Cun questa metoda vegnan dumandadas parts da la populaziun – cun agid d'ina emprova da controlla – mintgamai davart plirs temas, per survegnir sveltes respostas a dumondas politicas e scientificas.

Jau profit da l'ocasiun per engraziar da cor a tut las persunas en Svizra che sa mettan a disposiziun per las differentas enquistas. Lur participaziun è fitg preziusa. Grazia a Vus pudain nus cuntanscher resultats represchentativs e da buna qualitat. Nus As gjavischain ina buna lectura.

Georges-Simon Ulrich

Directur

Uffizi federal da statistica (UST)

Neuchâtel, il favrer 2015

Ulteriuras infurmaziuns:

- Comunicaziuns da pressa sco newsletter: comunicaziun da pressa da l'UST pudais Vus abunar sco newsletter sin Vossa adressa dad e-mail – spert e gratuit. Annunzias a: www.news-stat.admin.ch
- Nov en il portal: las publicaziuns las pli actualas da l'UST enumeradas tenor tematicas. www.statistik.ch → Aktuell → Neues im Portal
- A dumondas specificas respunda il Center d'infurmaziun per statistica, telefon +41 58 463 60 11 ubain e-mail info@bfs.admin.ch

Populaziun residenta permanenta en ils chantuns l'onn 2013

La fin da l'onn	Total en 1000	Esters en %	Citadins en %	Spessegza per km ²	Creschientscha 2010–2013 en %
Svizra	8 139,6	23,8	73,7	203,5	3,4
Turitg (ZH)	1 425,5	25,4	95,2	858,3	3,8
Berna (BE)	1 001,3	14,5	63,0	171,4	2,2
Lucerna (LU)	390,3	17,2	50,8	273,1	3,4
Uri (UR)	35,9	11,1	0,0	33,9	1,3
Sviz (SZ)	151,4	19,6	80,3	177,8	3,2
Sursilvania (OW)	36,5	14,0	0,0	75,9	2,6
Sutsilvania (NW)	41,9	13,1	87,4	173,4	2,1
Glaruna (GL)	39,6	22,2	0,0	58,2	2,6
Zug (ZG)	118,1	25,9	96,3	570,3	4,4
Friburg (FR)	297,6	20,8	55,8	186,7	6,9
Soloturn (SO)	261,4	20,3	77,6	330,7	2,4
Basilea-Citad (BS)	189,3	34,3	100,0	5117,2	2,4
Basilea-Champagna (BL)	278,7	20,7	91,8	538,4	1,5
Schaffusa (SH)	78,8	24,7	76,1	264,2	3,2
Appenzell Dadora (AR)	53,7	15,0	53,2	221,1	1,3
Appenzell Dadens (AI)	15,8	10,5	0,0	91,5	0,6
Son Gagl (SG)	491,7	22,9	65,6	252,1	2,7
Grischun (GR)	195,0	17,7	50,2	27,4	1,2
Argovia (AG)	636,4	23,3	66,0	456,1	4,1
Turgovia (TG)	260,3	23,4	50,1	301,6	4,8
Tessin (TI)	346,5	27,2	88,4	126,4	3,8
Vad (VD)	749,4	32,8	74,3	265,5	5,1
Vallais (VS)	327,0	22,2	57,5	62,7	4,6
Neuchâtel (NE)	176,4	24,9	73,4	246,1	2,5
Genevra (GE)	469,4	40,4	99,2	1909,7	2,6
Giura (JU)	71,7	13,6	28,6	85,6	2,4

Populaziun residenta permanenta en las citads grondas l'onn 2013

	Citad		Aglomeraziun	
	en 1000	Creschientscha 2010–2013 en %	en 1000	Creschientscha 2010–2013 en %
Total	1 111,0	3,4	3 144,2	3,5
Turitg	384,8	3,2	1 232,6	3,7
Genevra	191,6	2,2	541,3	2,8
Basilea	167,4	2,6	508,6	2,2
Berna	128,8	3,6	364,2	3,0
Losanna	132,8	3,9	351,5	4,4
Winterthur	105,7	4,3	145,9	4,3

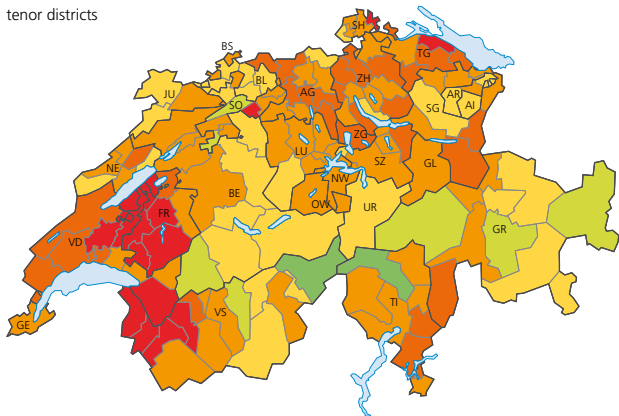
La populaziun è per gronda part urbana

74% da la populaziun abitescha oz (2013) en territoris urbans; il 1930 eran quai sulettamain 36%. Circa la mesadad da la populaziun urbana viva en ina da las 5 aglomeraziuns las pli grondas da la Svizra (Turitg, Basilea, Genevra, Berna e Losanna).

En las regiuns urbanas è la populaziun creschida dapi l'onn 2000 pli marcantamain che en ils territoris rurals (2013: +1,3% visavi +1,1%).

Creschientscha da la popolaziun 2010–2013

tenor districts

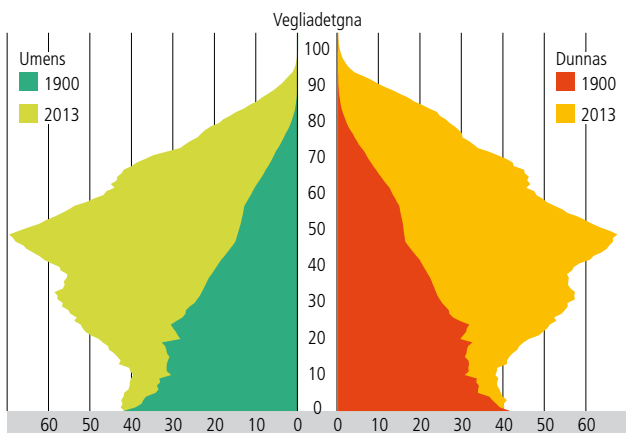

Midadas da la popolaziun residenta permanenta, en % CH: +3,4 %

≤ -2,0	-1,9 – -0,1	0,0 – 1,9	2,0 – 3,9	4,0 – 5,9	≥ 6,0
--------	-------------	-----------	-----------	-----------	-------

Structura da vegliadetgna da la popolaziun

Dumber da personas en 1000

Ina societad pli e pli veglia

En il decurs dal 20avel tschientaner è la quota da las personas attempadas creschida, entant che la quota dals juvenils (sut 20 onns) e da las personas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) è sa sbassada. La furma da la piramida da vegliadetgna è sa midada d'ina «piramida» en in «pign» (2013); là domineschan surtut las annadas 1960 fin 1971 cun bleras naschientschas. La generaziun dals juvenils è plitost flailva, entant ch'il dumber d'umans attempads crescha cuntinadamain. L'inveteraziun vegn a cuntinuar. Igl è da quintar che la quota da las personas che han 65 onns e dapli crescha fin l'onn 2060 da 17,6% (2013) sin var 28%. L'augment da la popolaziun en Svizra è d'attribuir ils ultims onns surtut al surpli d'immigraziuns e mo per ina pitschna part al surpli da naschientschas.

Naschientschas vivas il 2013

Total	82 731
Mats per 100 mattas	106,1
Quota da naschientschas vivas ordaifer la letg en %	21,1
Dumber dals uffants per dunna ¹	1,5

1 Dumber dals uffants che ina dunna parturescha en il decurs da sia vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas tenor vegliadetgna en l'onn observà

Mortoris il 2013

Total	64 961
Vegliadetgna	
0–19 onns	524
20–39 onns	857
40–64 onns	7 838
65–79 onns	16 138
≥80 onns	39 604

Migraziuns internaziunalas il 2013

Immigraziun	193 302
da quellas esters	167 248
Emigraziun	106 196
da quellas esters	77 707
Saldo da migraziun	87 106
Svizzers	-2 435
Esters	89 541

Migraziuns internas² il 2013

Total arrivads e partids	480 116
---------------------------------	----------------

2 Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns entaifer ina vischnanca

Maridaglias il 2013

Total	39 794
Svizzer/Svizra	19 517
Svizzer/Estra	7 791
Ester/Svizra	6 572
Ester/Estra	5 914
Vegliadetgna media tar la maridaglia	
Umens nubils	31,8
Dunnas nubilas	29,6

Divorzis il 2013

Total	17 119
Cun uffants minorens (%)	44,7
Durada da la lètq	
0–4 onns	2 079
5–9 onns	4 563
10–14 onns	3 199
15 onns e dapli	7 278
Cifra da divorzis en total ³	41,9

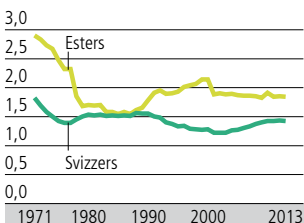
3 Quota da las lètqs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi en l'onn observà

Naschientschas da plirs uffants⁴ il 2013

Total	1 503
da quellas naschientschas da schumellins	1 478

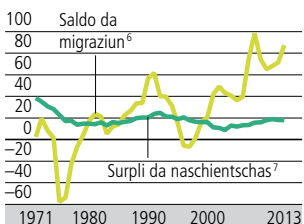
4 Total da naschientschas; vivas e parts morts

Dumber da naschientschas total⁵

5 Uffants per dunna; vesair annotaziun 1

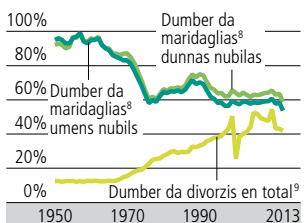
Saldo da migraziun e surpli da naschientschas en 1000

6 Fin 2010 inclus midada da status, a partir dapi il 2011 inclus cunfins da la populaziun residenta na permanenta

7 Naschientschas vivas minus mortoris

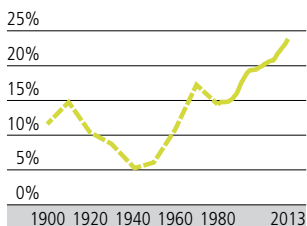
Maridaglias e divorzis

8 Quota (%) da las dunnas resp. dals umens nubils sut 50 onns, che vegnan a maridar baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar en l'onn observà

9 Vesair annotaziun 3. A partir da 2011, ils divorzis tranter dus personas esters èn betg tut registradas

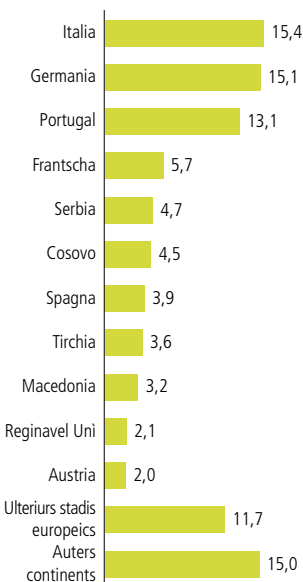
Quota da la populaziun residenta permanenta estra

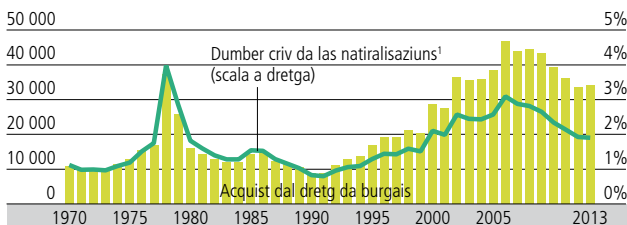
Popolaziun residenta permanenta e non permanenta estra tenor permessiun da dimora il 2013

	en 1000
Total	2 020,1
Dimorant (attest B)	616,5
Domicilià (attest C)	1 227,9
Funcziunaris internaziunals e diplomats	28,9
Dimorant temporar (attest L)	97,1
Requirent d'asil (attest N)	21,3
Persunas admissas provisoricamain (attest F)	22,1
Betg attribui	6,3

Popolaziun residenta permanenta estra tenor nazionalitad 2013 en %

Acquist dal dretg da burgais svizzer

¹ Dumber dals acquisti dal dretg da burgais sin basa da 100 dimoras e persunas cun ina permessiun da domicil sin l'entschatta da l'onn

La populaziun estra: dapli da la mesadad è naschida en Svizra u è domiciliada qua dapi passa 10 onns

23,8% da la populaziun permanenta en Svizra èn estras ed esters. Dapli da la mesadad da las abitantas e dals abitants senza passaport svizzer (55,8%) viva dapi 10 onns u dapli qua u è gia naschida qua. L'onn 2013 èn 34 100 persunas (1,9% da la populaziun residenta estra) daventadas burgaisas svizas. La populaziun estra è giuvna: da 100 persunas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) han mo 11 persunas 65 onns e dapli (Svizzers: 35). 28% dals uffants naschids il 2013 en Svizra han ina nazionalitad estra. Il 2013 è il dumber da las immigraziuns è sa augmentada per 10,8% visavi l'onn precedent. 66% dals immigrads derivan da pajais commembers da l'UE resp. da l'EFTA.

Las furmas da la convivenza sa midan

Dal 2012 eran be 27% da las chasadas privatas dal tip «en partenzanza cun uffants». En las chasadas cun almain in uffant sut 25 onns vivan 15% famiglias monogenitorialas e 6% famiglias da patchwork. Questas cifras autas èn il resultat da blers divorzis (17 119 l'onn 2013) ed ultra da quai è bunamain sa dublà il dumber da naschientschas illegitimas tranter l'onn 2000 e 2013 dad 11% sin 21%. La decisiun da sa maridar e fundar ina famiglia vegn tratga adina pli tard. Ella sa è spustada tar las dunnas da 24 onns (1970) a 30 onns (2013) e tar ils umens da 26 a 32 onns; la vegliadetgna da las mammas tar la naschientscha è muntada da 25 a 30 onns.

Il «model dal nutrider sulet» burgais tradiziunal è oz l'exceptiun: l'onn 2013 han circa 8 da 10 (78%) mammas en chasadas da pèrs in'activitad da gudogn.

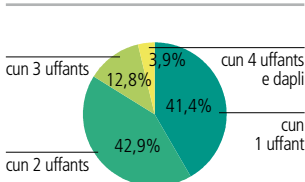
En las bleras famiglias vala anc adina: la lavur da gudogn prestan surtut ils babs (per regla a temp cumplain), il tegnairchasa e la lavur da famiglia è oravant tut l'incumbensa da las mammas.

Chasadas privatas il 2012 en 1000

Total	3 553,7
Chasadas d'ina persuna	1 261,8
Chasadas da famiglias	2 184,0
Pèrs senza uffants	1 020,8
Pèrs cun uffants	965,2
Geniturs sulets cun uffants	198,0
Chasadas senza relaziuns famigliaras	54,1

Chasadas da famiglias cun uffants il 2012

Mo uffants sut 25 onns

Linguas principalas il 2012¹ en %

Tudestg	64,9
Franzos	22,6
Talian	8,3
Serb e croat	2,5
Albanais	2,6
Portugais	3,4
Spagnol	2,2
Englais	4,6
Linguas tircas	1,2
Rumantsch	0,5
Ulteriuras linguas	5,1

¹ Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata. Pussaivel da numnar pliras linguas

Appartegnientscha religiosa il 2012² en %

Protestant	26,9
Catolic-roman	38,2
Autras cuminanze cristianas	5,7
Cuminanzas religiusas giudaicas	0,3
Cuminanzas islamicas	4,9
Autras baselgias e cuminanze religiusas	1,3
Nagina appartegnientscha	21,4
Senza indicaziun	1,1

² Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata

Il clima en Svizra il 2013

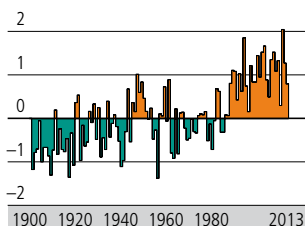
Staziun	Temperatura media		Precipitaziuns annualas		Summa d'uras suleglivas	
	°C	Diff. 1 °C	mm	Index ²	h.	Index ²
Lugano (273 m s.m.)	12,8	0,4	1 713	110	1 998	97
Basilea-Binningen (316)	10,3	-0,2	908	108	1 521	93
Genevra-Cointrin (420)	10,2	-0,3	1 047	104	1 723	94
Neuchâtel (485)	10,0	-0,2	1 037	106	1 632	99
Sion (482)	10,4	0,3	568	94	2 067	99
Turigt / Fluntern (556)	9,1	-0,2	1 094	96	1 540	100
Berna-Zollikofen (553)	8,7	-0,1	1 113	105	1 709	102
Son Gagl (776)	7,9	-0,4	1 468	112	1 462	95
Tavau (1594)	3,6	0,1	924	90	1 625	96

1 Differenza da la valur media da plirs onns (1961–1990)

2 100 = valur media da plirs onns (1961–1990)

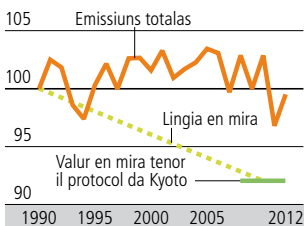
Divergenza da la temperatura

Divergenza da la valur media
1961–1990, en °C

Emissiuns da gas cun effect da serra

Index 1990=100

La midada dal clima

Dapi la mesadad dal 20avel tschientaner pon ins constatar in augment global da las temperaturas che na po betg vegnir argumentà suletta-main cun ils factors d'influenza nativals. En quest connex ha l'effect da serra ina rolla centrala. L'uman rinforza quest fenomen en sasez natiral cunzunt cun brischar energias fossilas e cun las emissiuns da gas cun effect da serra, il diossid carbonic (CO₂). Questas emissiuns resultan principalmain dal traffic, da las chasadas (stgaudaments ed aua chauda), e da l'industria.

Utilisaziun dal terren

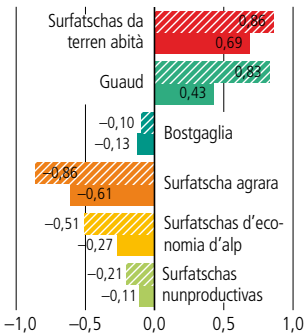
Perioda da relevaziun 2004–2009

	km ²	%
Surfatscha totala	41 285	100
Gnaud, bostgaglia	12 931	31,3
Surfatscha agrara	9 678	23,4
Economia d'alp	5 139	12,4
Surfatscha da terren abità	3 079	7,5
Auas	1 769	4,3
Autras surfatschas nunproductivas	8 690	21,0

Midada da l'utilisaziun dal terren

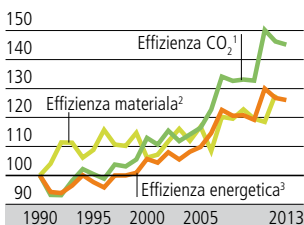
en meters quadrat per secunda

▨ 1979/85–1992/97   ■ 1992/97–2004/09

Effizienz ecologica

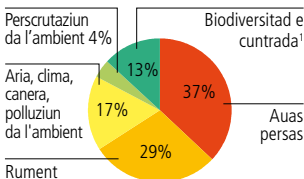
Index 1990 = 100

- 1 PNB / emissiuns da CO₂
- 2 PNB / expensas globalas per material
- 3 PNB / consum final d'energia

Expensas publicas per la proteziun da l'ambient il 2012

Total: 4,3 mia. fr.

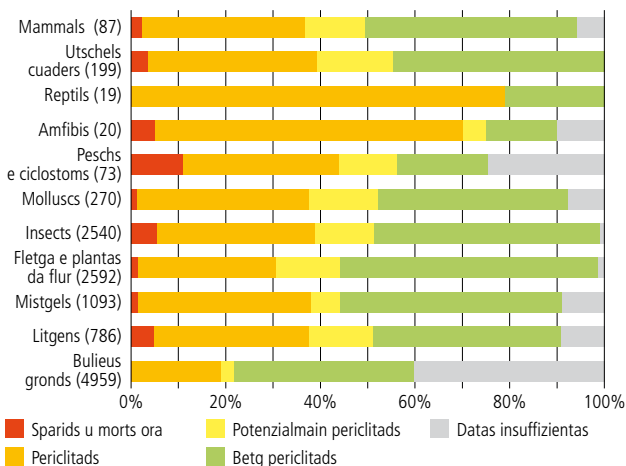
¹ Incl. pajaments directs a l'agricultura per prestaziuns ecologicas

Effizienz ecologica

L'effizienz ecologica vegn augmentada, sch'ins cuntanscha ina prestaziun economica pli auta en relaziun cun ils donns per l'ambient, per exempel cun las emissiuns da CO₂, cun l'energia necessaria u cun ils custs da material. In'effizienz ecologica creschenta entaifer ils cunfins naziunals po avair differentas raschuns: d'ina vart il diever da tecnologias e products pli favuraivlas a l'ambient, da l'autra vart midadas structuralas, p.ex. l'impurtanza creschenta dal sector da servetschs ubain il transfer a l'exteriur d'activitads che contamineschan l'ambient.

Biodiversidad – Spezias autoctonas periclitadas

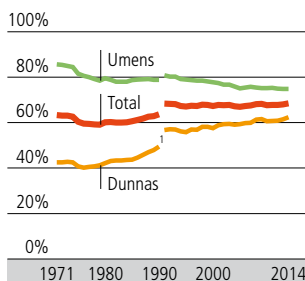
Stadi: 1994–2014 tut tenor spezia

Biodiversidad

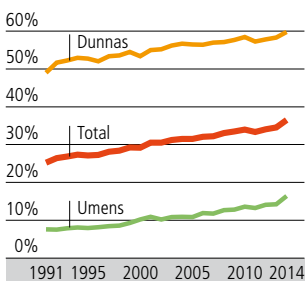
Grazia a la diversidad da sias cuntradas, datti en Svizra ina gronda varietad d'ecosistems nativals per plantas ed animals. Quai è pia cundiziuns favuraivlas per ina gronda biodiversidad. Las activitads da l'umaun mettan dentant sut pressiun la diversidad biologica. Cun transfurmar la cuntrada crescha l'uman senza dubi er abitadis per spezias novas. Ma ina cuntrada pli e pli unifurma e surduvrada ha per consequenza che las populaziuns daventan adina pli pitschnas e che tschertas spezias van a perder.

Persunas cun activitad da gudogn en % da la populaziun permanenta (15+)

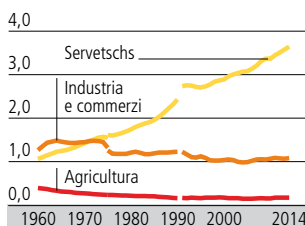

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1991

Persunas che lavuran a temp parzial en % da las pers. cun activitad da gudogn

Persunas cun activitad da gudogn¹ tenor secturs economic en miu.

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1975 resp. dal 1991

Persunas cun activitad da gudogn tenor status d'activitad¹

Populaziun permanenta, en 1000
2. quartal

	2013	2014
Total	4 445	4 519
Independents	597	590
Commembers da la famiglia	102	99
Lavurants	3 526	3 620
Emprendists	220	210

1 Definiziun sociologica

Persunas cun activitad da gudogn tenor status da dimora e schlattaina en 1000

2. quartal	1991	1995	2000	2010	2013	2014
Total	4 135	3 993	4 107	4 592	4 816	4 903
Svizzers/Svizras	3 084	3 001	3 138	3 340	3 418	3 436
Esters/estras	1 051	992	969	1 252	1 398	1 467
DomiciliadAs	551	564	588	624	680	715
DimorantAs	177	202	181	341	369	389
StagionariAs ¹	85	43	25	–	–	–
CunfinariAs	183	148	140	228	273	285
DimorantAs temporarAs	21	19	20	42	49	51
Ulteriurs esters	34	17	15	17	27	27
Umens	2 425	2 306	2 319	2 530	2 636	2 672
Dunnas	1 710	1 687	1 788	2 062	2 180	2 231

1 Dapi il 1-06-2002 na vegnan emessas naginas permissiuns stagionalas pli

Augment da la participaziun da las dunnas a l'activitad da gudogn e da l'activitad da gudogn a temp parzial

Ils onns 2009 fin 2014 è il dumber da las dunnas cun activitad da gudogn (+7,6 % a 2,231 milliuns) creschida pli fitg che quel dals umens cun activitad da gudogn (+6,9 % a 2,672 milliuns). Dapi blers onns daventa er l'activitad da gudogn a temp parzial adina pli impurtanta. Uschia lavuravan l'onn 2014 59,9 % da las dunnas a temp parzial (2009: 57,8 %). Tar ils umens eran quai 16,5 %, ma er tar els è l'activitad da gudogn a temp parzial s'augmentada dapi l'onn 2009 (+3,6 puncts procentuals). L'augment da la participaziun da las dunnas a l'activitad da gudogn e da l'activitad da gudogn a temp parzial resulta da la terziarisaziun da l'economia: 86,6 % da las dunnas cun activitad da gudogn lavuravan l'onn 2014 en il sectur terziar (umens: 64,3 %) e l'activitad da gudogn a temp parzial ha lieu principalmain en il sectur terziar (9 da 10 plazzas parzialas).

Lavurantas estras e lavurants esters

In factur impurtant sin il martgà da lavur svizzer èn las forzas da lavur estras. La ferma creschientscha economica durant la segunda mesadad dal 20avel tschientaner na fiss betg stada pussaivla senza l'affluenza da las forzas da lavur estras. Dapi ils onns 1960 ha lur quota surpassà mintg'onn 20 %. L'onn 2013 correspundeva ella a 29,1%. Da muntada speziala èn las persunas estras en il sector industrial (2013: 38,5 %; sector terziar: 27,1%).

L'onn 2013 eran 77,9 % da las persuna estras cun activitad da gudogn en Svizra burgaisas d'in pajais da la UE u da la AECL. Dus terzs da la populaziun permanenta or da la UE eran da la Germania (25,7%), da l'Italia (21,7%) e dal Portugal (20,1%).

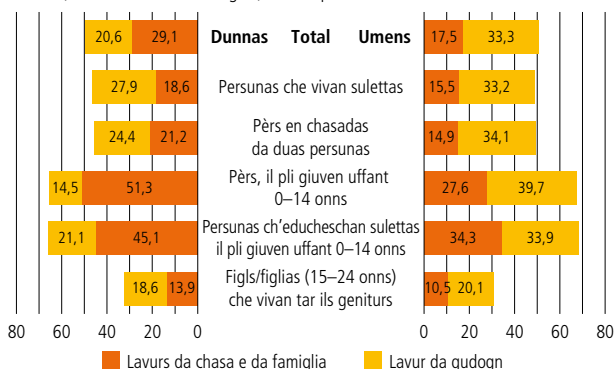
Quota da dischoccupaziun¹ tenor regiun gronda e tenor ulteriuras characteristics

2. quartal	2004	2011	2012	2013	2014
Svizra	4,3	3,6	3,7	4,2	4,4
Regiun dal Lai da Geneva	5,7	5,6	6,0	6,5	6,2
Espace Mittelland	3,8	3,0	3,5	3,4	4,1
Svizra dal nordvest	3,8	3,6	3,4	3,8	4,1
Turitg	5,0	3,3	3,4	4,0	4,5
Svizra da l'ost	3,5	2,6	2,7	3,8	2,8
Svizra centrala	3,3	2,1	2,3	2,1	3,7
Tessin	5,5	6,1	5,4	6,4	6,6
Umens	3,9	3,5	3,4	4,1	4,3
Dunnas	4,8	3,7	4,2	4,2	4,5
Svizras e Svizzers	3,0	2,6	2,7	2,9	3,2
Persunas estras	8,9	6,6	7,0	7,9	7,9
15–24 onns	7,7	5,9	6,1	7,0	7,7
25–39 onns	4,5	3,7	4,1	4,6	4,7
40–54 onns	3,4	2,9	3,1	3,4	3,6
55–64 onns	3,2	3,4	2,9	3,2	3,7

¹ Quota da dischoccupaziun tenor la OIL

Temp impundi per lavur da gudogn, lavurs da chasa e da famiglia il 2013

En media, tenor situaziun da famiglia, en uras per emna¹

¹ Mo persunas vegliadetgna da l'abilitad da lavurar (dunnas 15–63 onns, umens 15–64 onns)

Participaziun a la lavur voluntara il 2013

en % da la populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns

	Total	Informal	Instituzionalisada
Total	33,3	18,6	20,0
Umens	31,8	13,8	22,2
Dunnas	34,8	23,2	17,9

Paja brutta mensila¹ tenor grond regiun il 2012

Economia total, mediana, en francs

	Total	Professional posizium ²			
		a	b	c	d
Svizra	6 439	10 056	8 182	6 801	5 833
Regiun dal Lai da Genevra (VD, VS, GE)	6 558	10 958	9 108	7 101	5 912
Svizra Bassa (BE, FR, SO, NE, JU)	6 308	9 500	7 586	6 823	5 812
Nordvest da la Svizra (BS, BL, AG)	6 653	10 670	8 543	7 289	6 024
Turitg (ZH)	6 900	10 709	8 940	7 143	6 074
Svizra Orientala (GL, SH, AR, AI, SG, GR, TG)	5 933	8 730	7 131	6 192	5 469
Svizra Centrala (LU, UR, SZ, OW, NW, ZG)	6 313	9 500	7 622	6 394	5 794
Tessin (TI)	5 388	8 329	6 390	5 494	4 993

Paja brutta mensila¹, secturs privat e public il 2012

Mediana, en francs

	Total	Nivel da cumpetenzas ³			
		a	b	c	d
Talmain economia	6 439	4 857	5 417	6 870	8 806
Sectur privat	6 118	4 771	5 282	6 730	8 450
Sectur public	7 750	5 402	6 337	7 239	9 276

1 Paja dal mais standardisada: equivalent da temp cumplain a basa da 4 1/3 emnas a 40 uras da lavur

2 Posizium professionala

a = cader suprem, cader superiur e cader mesaun

b = cader bass

c = cader il pli bass

d = senza funcziun da cader

3 Nivel da cumpetenzas

a = activitats corporalas u artisanalas

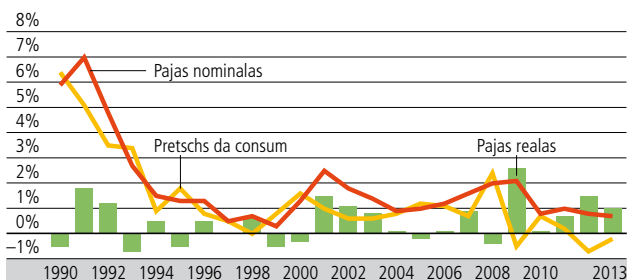
b = activitats praticas sco vendita, tgira, elavuraziun da datas ed administraziun, utilizar maschinas ed apparats electronicas, servetsch da segirezza, servetsch da transport

c = activitats praticas pli complexas che premettan enconuschientschas spezialisadas

d = activitats da soluziuns complexas da problems e proceduras da decisiun che premettan enconuschientschas facticas e teoreticas en in champ spezialisà

Svilup da las pajas nominalas, dals pretschs da consum e da las pajas realas

Midadas visavi l'onn precedent, en %

Svilup da las pajas realas

Index 1939 = 100

	1980	1990	2000	2010	2012	2013
Total	254	272	279	298	305	308
Umens	241	257	264	280	286	289
Dunnas	279	302	311	336	344	347

Dumonda indigena favurisescha la creschientscha l'onn 2013

Suenter che la creschientscha è levamain regredida l'onn 2012 ha l'activitad economica svizra, tenor il product naziunal brut (PNB), pudì registrar l'onn 2013 in grond augment dad 1,9% en cumparegliaziun cun 1,1% da l'onn 2012 (midadas dals pretschs da l'on precedent). Cun excepziun dal provediment d'energia stagnavan la plipart da las branschas industrialas. Per la paja èn tut las branschas dal sector terziar creschidas cun excepziun da la branscha «transport e deposit». Ils instituts da finanzas (bancas ed assicuranzas) han puspè pudì registrar suenter tschintg onn difficils ina creschientscha marcanta (+7,8%). Qua che pertutga la dumonda ha il consum final da las chasadas privatas cleramain contribuì a la creschientscha economica (+2,2%). Per quest resultat positiv èn per part responsabels il meglier clima da consumaziun, ils pretschs da consum pli bass e la buna conjunctura dal martgà da lavur. Ils centers dal commerzi cun l'exteriur mussan dentant, resguardond l'aur betg monetar, in avanzament regressiv (-5,6%). Il saldo commercial dal 2013 n'ha damai betg contribuì a la creschientscha dal PNB. Durant ch'ils imports han augmentà per 1,5%, restan las cifras concernent ils exports da bain e da servetschs da l'onn 2013 constantas, en cumparegliaziun cun quellas da l'onn 2012. Il retgav naziunal brut che mesira la summa da las entradas da las unitads domiciliadas en la las regiuns è creschi dal 2013 per 4,4%. Quai po vegnir motivà cun il grond augment dals retgavs da facultad da l'exteriur (+13%), numnadamain cun ils resultats favuraivels da las societads affiliadas domiciliadas a l'exteriur.

Il product interior brut (PIB) e sias componentas

Midada cumpareglià cun l'onn precedent en %, a pretschs da l'onn precedent

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ^p	2013 ^p
PNB	3,0	4,0	4,1	2,3	-2,1	3,0	1,8	1,1	1,9
Expensas da consum	1,4	1,3	2,0	1,0	1,6	1,4	1,0	2,8	2,0
Investiziuns bruttas	13,3	5,2	-3,3	7,2	4,5	-4,9	12,1	-10,5	-8,3
Exports	6,5	6,3	11,4	3,9	-10,0	12,8	4,9	0,8	15,3
Imports	9,8	3,2	5,8	4,9	-3,8	8,1	9,2	-2,8	13,5
PNB en milliardas francs a pretschs currents	507	538	573	597	587	606	618	625	635

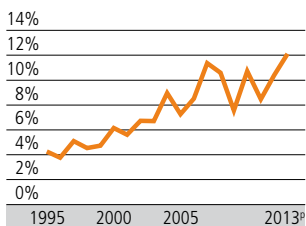
L'impurtanza da las relaziuns cun il rest dal mund

Dapi il 1997 ha fatg augmentar oravant tut il commerzi cun l'exteriur la creschientscha dal PNB. Buns temps per il commerzi cun l'exteriur van perquai a pèr cun ina ferma expansiun economica. Ils exports durant ils onns da conjunctura (1997 fin 2000 e 2004 fin 2007) han contribuì il pli fitg a la creschientscha dal product naziunal brut (PNB). Ils exports dinamics han chaschunà che las contribuziuns exteriuras dal PNP creschian (exportaziun minus importaziuns). Quai demussa ch'il rest dal mund daventa pli e pli impurtant per l'economia svizra. Dal 2009 ha la Svizra patì da l'indebliment da l'economia mundiala che ha chaschunà contribuziuns exteriuras negativas per il commerzi cun l'exteriur.

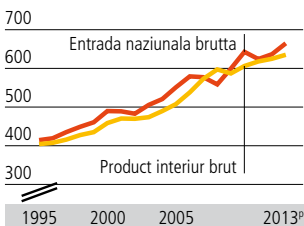
Dapi la crisa da finanzas dal 2008 contribuescha il commerzi cun l'exteriur a moda instabila a la creschientscha dal PNB. Il surpli dal commerzi cun l'exteriur dals ultims trais onns è sa sviluppà dal 2011 al cumenzament negativamain (-1,9%), dal 2012 lura positivamain (+1,7%) e dal 2013 puspè positivamain (-5,6%). A pli lunga vista

constatesch'ins che las relaziuns cun il rest dal mund ed ils gudogns a l'exteriur daventan adina pli impurtants: per il retgav naziunal brut, ch'è per regla pli aut ch'ìl PNB, giogan els ina rolla pli e pli decisiva. Ils onns 2008 e 2011 mussan in PNB ch'è marcantamain pli pauc dinamic. Ils motivs èn che las sedias da las bancas svizras a l'exteriur èn sminuidas dal 2008 ed ils midaments dals curs da valutas estras dal 2011.

Muntada da la quota exteriura al PIB tenor ils pretschs actuals

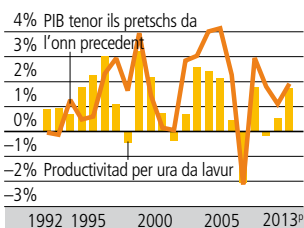

PIB ed ENB tenor ils pretschs actuals en milliardas francs

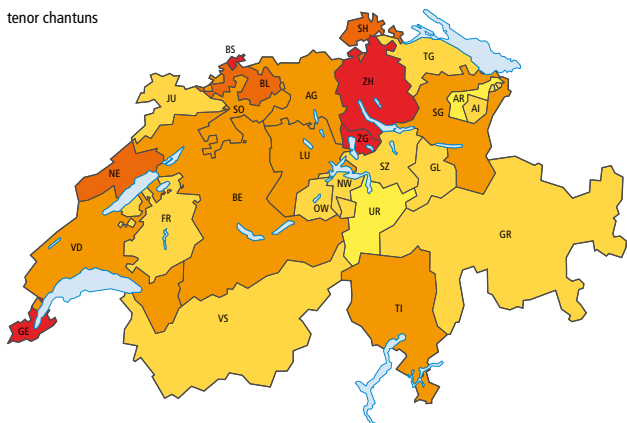
Sche l'activitad economica che vegn mesirada cun il PNB e encoschenta, po vegnir erui sch'ìls facturs da producziun (lavor e chapital) vegnan en funcziun en moda effizienta u betg. L'effizienz da lavor è il resultat da la productivitat da lavor tenor las uras ch'ins ha lavorà, numnadamain resulta ella da la valor agiuntada ch'i resulta dad ina ura da lavor.

Rata da creschientscha annuala

Product naziunal brut per abitant il 2011

tenor chantuns

Product naziunal brut per abitant en pretschs currents, en francs

< 50 000
  ≥ 50 000
  ≥ 60 000
  ≥ 70 000
  ≥ 80 000
 CH: 73 947

► www.statistik.admin.ch → Themen → Volkswirtschaft

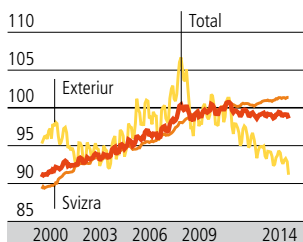
Svilup dals pretschs da consum

Midada da las medias annualas en %

	2010	2011	2012	2013	2014
Total	0,7	0,2	-0,7	-0,2	0,0
Victualias e bavrondas senza alcohol	-1,1	-3,3	-1,0	1,2	0,9
Bavrondas cun alcohol e tubac	1,2	1,7	1,1	1,3	1,0
Vestgadira e chalzers	1,1	1,4	-6,0	-3,7	-1,3
Abitar ed energia	2,4	2,4	0,8	0,1	1,0
Rauba da chasa e tegnairchasa	-0,4	-1,3	-1,9	-1,6	-1,0
Tgira da la sanadad	-0,2	-0,2	-0,3	-0,9	-0,9
Traffic	2,4	1,1	-2,2	-0,9	-1,2
Transmissiun d'infurmaziuns	-1,4	0,1	-0,6	-2,3	-2,3
Temp liber e cultura	-2,1	-3,3	-2,8	0,0	0,1
Educaziun ed instrucziun	1,2	1,4	1,7	1,7	1,6
Restaurants ed hotels	0,8	1,5	0,7	0,7	0,7
Ulteriura rauba e servetschs	1,3	0,2	0,1	0,6	-0,8

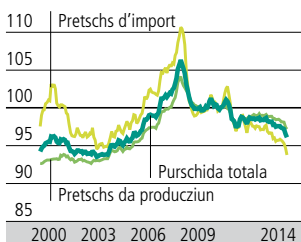
Pretschs da consum tenor la derivanza dals bails

115 Index, december 2010 = 100

Index dals pretschs da produenziun e d'import

115 Index, december 2010 = 100

Indeks dals nivels da pretsch en cumparegliaziun internaziunala il 2013

UE-28 = 100

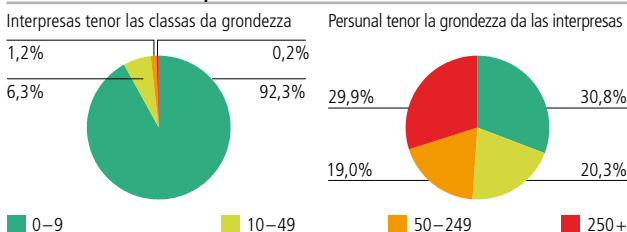
	Svizra	Germania	Frantscha	Italia
Product naziunal brut	148	105	113	101
Consum individual effectiv	161	102	111	103
Victualias e bavrondas senza alcohol	150	108	108	112
Bavrondas cun alcohol e tubac	120	90	108	98
Vestgadira e chalzers	120	103	104	107
Abitar, aua, electricitad, gas ed auters combustibels	188	107	116	96
Interiurs, equipament e tegnairchasa	123	99	111	103
Tgira da la sanadad	208	105	118	111
Traffic	116	103	103	100
Transmissiun d'infurmaziuns	129	95	99	124
Temp liber e cultura	137	104	107	102
Educaziun ed instrucziun	257	109	114	95
Restaurants ed hotels	152	97	111	111
Ulteriura rauba e servetschs	148	99	112	102
Consum collectiv effectiv	167	116	125	114
Investiziuns bruttas en indrizs ed implants	139	116	116	89
Maschinas ed apparats	118	99	102	100
Industria da construcziun	175	133	127	83
Software	103	103	99	107

Passa 99% da las interpresas en Svizra en IPM

Passa 99% da tut las interpresas en IPM: interpresas pitschnas e mesaunas, q.v.d. interpresas cun main che 250 persunas occupadas. L'onn 2012 è la quota da las microinterpresas (main che 10 persunas occupadas) en il sector terziar pli gronda ch'en il secundar (93,4% envers 82,6%). Correspondentamain differenta è er la grondezza media da las interpresas (sector terziar: 8 persunas occupadas; secundar: 12). Tut en tut en circa dus terzs da las persunas occupadas activas en IPM, circa in terz en interpresas grondas (a partir da 250 persunas occupadas). In pau main ch'in terz da las plazzas da lavur (28%) tutga a las microinterpresas, radund in tschintgavel (19%) ad interpresas cun 10 fin 49 persunas occupadas. L'onn 2012 correspundeva la quota dal sector terziar vi da l'occupaziun totala a 70% tar las interpresas da l'economia da martgà. Totalmain eran radund 162 000 persunas occupadas d'interpresas da l'economia da martgà activas en il sector primar, circa 1 095 000 en il secundar e circa 2 996 000 en il terziar. Il dumber il pli grond da persunas occupadas tar las interpresas da l'economia da martgà han il commerzi en detagl ed ils fatgs da sanadad (radund 360 000 resp. 348 000 persunas occupadas).

Grondezza da las interpresas¹ il 2012

1 Mo interpresas da l'economia da martgà. La grondezza da las interpresas sa drizza tenor il dumber da plazzas a temp cumplain (las plazzas a temp parzial en resguardadas)

Interpresas basadas sin l'economia da martgà ed emploiads tenor branschas

NOGA 2008, en 1000	2012	
	Interpresas	Emploiads
Total	557,8	4 252,9
Sector 1	56,7	162,3
Sector 2	90,0	1 094,9
da quai:		
Producziun da vivondas e da products da tubac	3,1	82,7
Fabricaziun da textilies e da vestgids	2,6	14,4
Fabricaz, da rauba da lain, da palpieri e da products da stampa	10,3	76,2
Fabricaziun da products farmaceutics	0,2	40,0
Fabricaziun da products da metal	7,9	88,2
Fabricaziun d'uras e d'apparats d'elavuraziun da datas	2,3	113,0
Fabricaziun d'equipaments electric	0,9	38,4
Provediment d'energia	0,7	29,9
Construcziun auta e bassa	8,0	109,2
Sector 3	411,1	2 995,7
da quai:		
Commerzi a l'engrossa	24,4	227,4
Commerzi en detagl	38,0	360,0
Alloschament	5,6	76,0
Gastronomia	23,2	160,8
Servetschs informatics ed auters servetschs d'infurmaziun	14,7	81,7
Prestaziun da servetschs finansials	6,3	197,9
Activitads d'architectura e d'inschigneria	23,6	114,9
Prestaziun d'ulteriurs servetschs da support	3,8	21,4
Sanadad publica e agid social	56,5	503,7

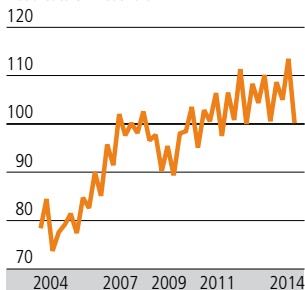
Interpresas novas il 2012

Secturs economics (NOGA 2008)	Interpresas novas	Plazzas creadas	Plazzas cumplainas creadas	Plazzas parzialas creadas
Total	11 891	21 002	13 604	7 398
Sectur 2	2 172	4 606	3 665	941
Industria ed energia	604	1 092	776	316
Industria da construcziun	1 568	3 514	2 889	625
Sectur 3	9 719	16 396	9 939	6 457
Commerzi e reparaturas	2 164	3 571	2 155	1 416
Transport e deposit	316	579	440	139
Restauraziun, alloschament	238	695	303	392
Infurmaziun e comunicaziun	934	1 535	989	546
Activitads finanziaias ed assicuranzas	608	1 126	841	285
Fatgs immobigliars, servetschs economics	1 234	2 162	1 255	907
Activitads independentas, servetschs scientifics e technics	2 986	4 536	2 928	1 608
Instrucziun	199	262	105	157
Sanadad publica e fatgs socials	438	922	386	536
Art, divertiment e recreaziun	232	436	220	216
Ulteriurs servetschs	370	572	317	255

Producziun en il sector secundar

Index: media annuala dal 2010=100

Resultats trimestrials

Tut en tut è la producziun en il sector secundar (senza il champ da construcziun) creschida per 35% ils onns 2004 fin 2013. Quest svilup dependa fitg ferm da la conjunctura. Ils onns 2005 fin 2007 è la producziun creschida considerablamain grazia a la buna situaziun da la conjunctura. Suenten la crisa finanziaia globala è ella dada ensemen la fin da l'onn 2008. La situaziun ha però cumenzà a sa meglierar l'onn 2010. La producziun svizra ha cuntanschì l'onn 2010 danovamain il stadi da l'index da l'onn 2007.

Svieutas dal commerzi en detagl

Midadas visavi l'onn precedent en %

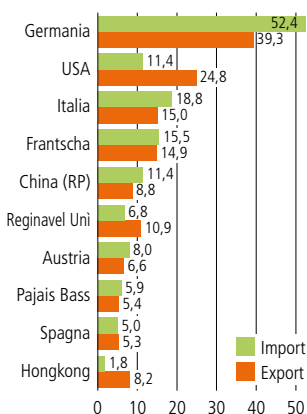
		2009	2010	2011	2012	2013
Total	nominal	-0,2	1,9	-1,2	1,0	0,4
	real	0,4	3,2	1,2	3,4	1,6
da quai:						
Virtualias, bavrondas e products da tubac	nominal	1,6	2,3	-0,5	1,7	2,3
	real	1,4	3,1	2,1	2,4	1,1
Vestgadira, chalzers	nominal	-1,6	2,0	-4,0	-2,3	-2,0
	real	-4,1	0,9	-5,6	4,0	1,9
Carburant	nominal	-15,2	2,2	4,7	6,9	1,9
	real	-2,9	-5,7	-1,4	2,5	4,2
Total senza carburant	nominal	0,7	1,9	-1,6	0,7	0,3
	real	0,7	2,9	0,6	3,2	1,3

Custs da lavur

Il custs da lavur correspundan als custs che las interpresas impundan per il factur da producziun "lavur". En general correspundan els a la gronda part dals custs da producziun per rauba e servetschs. Il custs da lavur sa cumponan da salaris bruts e pajas (79,1%), da contribuziuns socialas dals patruns (17,6%) e d'ulteriurs custs ch'èn colliads en spezial cun la furmaziun professiunala e cun la recrutaziun dal personal (3,3%). L'onn 2012 muntavan il custs per ura da lavur per las interpresas en il sector secundar e terziar en media tut en tut a 61.30 francs. Il custs da lavur èn in dals indicaturs ils pli impurtants per valitar l'attractivitat dals differents lieus economics naziunals. Els pon variar fermamain tut tenor pajais. Il custs da lavur per ura en media han cuntanschì en Svizra l'onn 2012 pervia dal ferm franc svizzer (curs da l'euro 2012: 1.21 francs) en interpresas cun 10 u main personas occupadas ina valur da 51.25€. En ils pajais vischins Austria, Germania e Frantscha custava in'ura da lavur 29.75€, 30.50€ resp. 34.25€).

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants partenaris l'onn 2013

en milliardas francs

La Svizra tutga tar ils pajais cun ina quota maximala dal commerzi cun l'exteriur vi dal product naziunal brut. Il partenaris commercialis il pli impurtants da la Svizra l'onn 2013 èn stads il pajais industrialis. Cun quels ha ella realisà 72,6% dals exports ed 81,5% dals imports da rauba. Spezialmain impurtanta è en quest connex la UE (54,8% dals exports, 72,7% dals imports).

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants bains

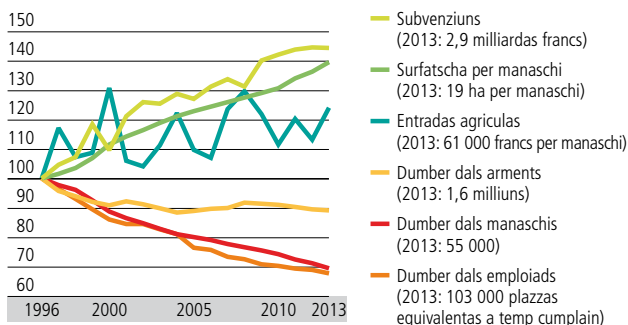
en milliuns francs

	Import			Export		
	1990	2012	2013	1990	2012	2013
Total	96 611	185 409	186 298	88 257	211 808	212 353
da quai:						
Products agrars e forestals	8 095	13 306	14 055	2 998	8 656	9 201
Textilias, vestgadira, chalzers	8 806	8 718	8 904	4 984	3 114	3 097
Chemicalias	10 625	39 369	41 849	18 422	79 012	80 934
Metals	9 025	13 811	14 119	7 537	11 933	12 082
Maschinas, electronica	19 794	29 365	30 237	25 527	33 307	33 305
Vehichels	10 230	17 074	15 854	1 485	5 095	5 252
Instrument, uras	5 786	19 022	19 149	13 330	44 040	45 315

La surfatscha dal terren agricul e las surfatschas da guaud e bostgaglia cuvran 36% resp. 31% da la surfatscha totala da la Svizra. La cuntrada vegn pia fermamain influenzada da l'agricultura e da l'economia forestala. Ultra da la producziun da victualias, dal material da bajegiar e dad energias regenerablas procuran questas duas branschas er per il mantegniment da l'economia decentralisada, per la diversidad da la cuntrada e per la biodiversidad. 2013 contribuivan questas duas branschas cun 0,7% a la valor agiuntada brutto da l'economia svizra.

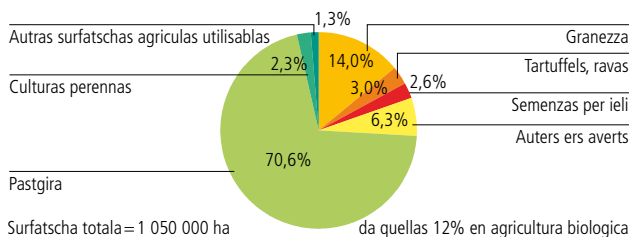
Intgins indicaturs-clav da l'agricultura

Index 1996=100

Cultivaziun da la surfatscha agricula utilisabla il 2013

senza pastgiras d'alpegiar

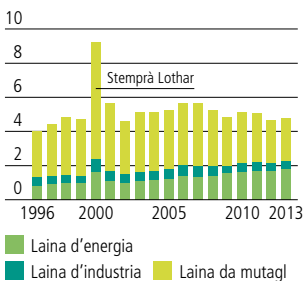
Valur da producziun¹ da l'agricultura il 2014

Product	en %
Products vegetals	39,7
Granezza	3,6
Plantas da pavel	8,7
Verdura e products d'iert	13,2
Fritga ed ivas	5,4
Vin	3,9
Auters products vegetals	5,0
Animals e products animalics	49,7
Arments	12,4
Portgs	9,5
Latg	22,1
Auters animals e products animalics	5,6
Servetschs agriculs	6,5
Activitads secundaras betg agriculas	4,1

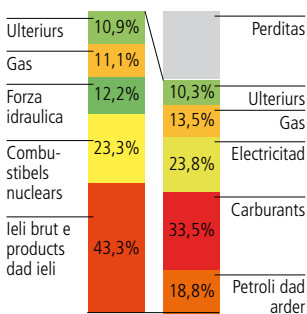
¹ Valur totala = 10,6 milliardas francs

Racolta da laina

en milliuns m³

Applicaziun da l'energia e consum final il 2013

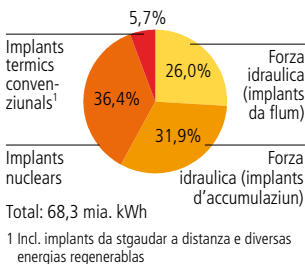

1 100,7% incl. surpli d'export dad electricitad (0,7%)

Il consum crescha

Il consum d'energia è collià fermamain vi dal svilup economic e demografic. Ils motivs per l'augment dal consum d'energia èn tranter auter il dumber d'abitants creschent, abitaziuns pli grondas, l'augment da produziun e da consumaziun ed ils grevs vehichels a motor – sche quel na vegn betg cumpensà cun optimar l'effizienz d'energia. Cun passa in terz dal consum d'energia è stà il traffic l'onn 2013 la grupp la pli gronda en quest sector. Dus terz dal consum d'energia deriva da l'energia da fossils e 21,1% deriva d'energias regenerablas, oravant tut da la forza idraulica.

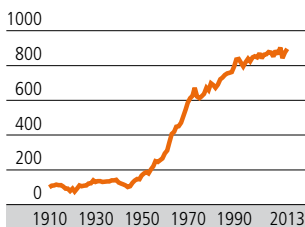
Producziun d'electricitad tenor categoria d'implant electric il 2013

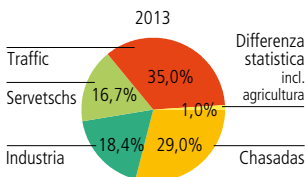
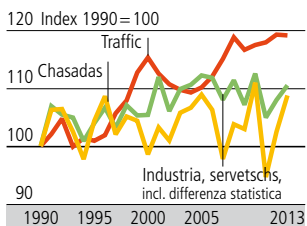
Energias regenerablas il 2013

Quota al consum final	en %
Total	21,12
Forza idraulica	12,74
Energia solar	0,43
Chalira da l'ambient	1,52
Biomassa (lain e biogas)	4,80
Energia eroelectric	0,03
Energia fatga cun parts regenerablas dal rument	1,28
Energia da sereneras	0,21
Carburants biogens	0,10

Consum d'energia final en 1000 TJ

Consum d'energia final tenor gruppas da consumers

► www.statistik.admin.ch → Themen → Energie

► www.bfe.admin.ch (Uffizi federal d'energia) → Themen → Energiestatistiken

Expensas da construcziun en milliuns francs, tenor ils pretschs dal 2000

	1980	1990	2000	2010	2013
Total	34 198	47 588	43 708	49 240	52 548
Expensas publicas	11 389	14 507	15 983	15 958	17 017
Construcziun bassa	6 791	7 740	10 060	9 649	10 119
da quai vias	...	...	5 221	4 739	4 392
Construcziun auta	4 599	6 767	5 923	6 309	6 899
Ulteriuras expensas	22 809	33 081	27 725	33 281	35 531
da quai abitar	...	...	17 147	22 995	24 423

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2013
Chasas d'abitar novas, cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	14 736	12 966
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	9 387	7 779
Abitaziuns novas cun ...	40 876	39 984	32 214	43 632	46 868
1 chombra	2 122	2 010	528	725	1 507
2 chombras	4 598	5 248	1 779	3 913	6 619
3 chombras	7 094	8 937	4 630	10 608	12 919
4 chombras	11 557	12 487	10 783	15 438	15 281
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	12 948	10 542

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2013
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	4 079 060 ²	4 234 906
da quai vidas en %	0,74	0,55 ¹	1,26 ¹	0,94 ¹	0,96 ¹

1 Il 1. da zercladur da l'onn sequent

2 Dapi l'onn 2009 vegn inditgà il dumber d'abitaziuns a basa da la statistica dals edifizis e da las abitaziuns (StatEA)

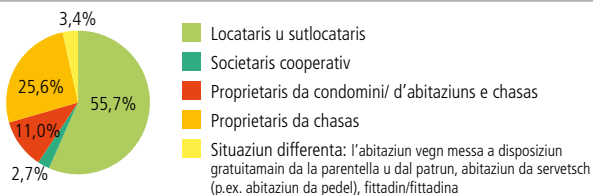
Trend a chasas d'ina famiglia

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter il 1970 ed il 2013 da 40% sin 58%. 60% dals bajetgs novs cun abitaziuns èn 2013 chasas d'ina famiglia.

La quota da la proprietad d'abitar crescha constantamain dapi 1970

La fin dal 2012 vivevan 37,2% da las chasadas en ina abitaziun d'atgna proprietad. Quai correspunda a 1 301 944 chasadas. Dapi 1970 è s'augmentada la quota da proprietad d'abitar cuntinuadamain (1970: 28,5%; 1980: 30,1%; 1990: 31,3%; 2000: 34,6%). Il pli ferm è creschì il dumber d'abitaziuns da proprietad en condomini. Dal 2000 al 2012 numnadamain da 237 700 a 391 821 (+65%). Tar la maiortad da las abitaziuns da proprietad tutgan dentant quellas chasadas che possedan la chasa, en la quala lur abitaziun sa chatta (2000: 809 700; 2012: 910 123).

Gener d'abitadi da las abitaziuns abitadas 2012

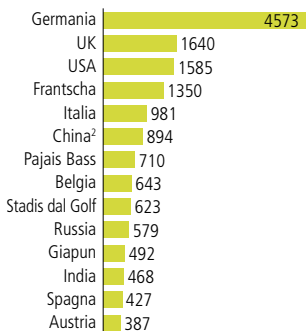
Las abitaziun, tar las qualas il gener d'abitadi n'è betg enconuscent (1,6%), na vegnan betg resguardadas en la grafica.

Indicaturis impurtants dal turissem

	2011	2012	2013
Purschida (letgs)¹			
Hotels e manaschis da cura	273 969	271 168	271 298
Dumonda: arrivadas en 1000			
Hotels e manaschis da cura	16 229	16 298	16 831
Campadis	907	917	891
Albierts per la giuventetgna	453	459	480
Dumonda: pernottaziuns en 1000			
Hotels e manaschis da cura	35 486	34 766	35 624
Giasts da l'exteriur en %	56	55	55
Campadis	3 057	2 964	2 864
Giasts da l'exteriur en %	44	41	41
Albierts per la giuventetgna	905	917	947
Giasts da l'exteriur en %	42	41	42
Durada dal segiurn notgs			
Hotels e manaschis da cura	2,2	2,1	2,1
Campadis	3,4	3,2	3,2
Albierts per la giuventetgna	2,0	2,0	2,0
Occupaziun brutta dals hotels e manaschis da cura			
en % dals letgs registrads ¹	35,5	35,0	36,0
Bilantscha turistica en milliuns francs			
Entradas dals giasts da l'exteriur en Svizra	15 185	15 097	15 647 ^P
Expensas dals turists svizzers a l'exteriur	12 128	14 256	14 880 ^P
Saldo	3 058	841	768 ^P

¹ Media annuala dal dumber total da letgs registrads en ils manaschis averts e temporarain serrads

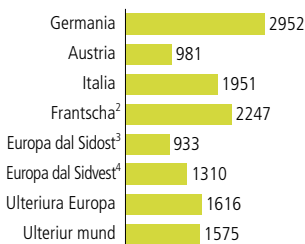
Pernottaziuns dals giasts da l'exteriur en Svizra¹ il 2013

¹ en 1000, senza parahotellaria

² senza Hongkong

Destinaziuns da viadis a l'exteriur dals Svizzers¹ il 2013

¹ Populaziun stabla, viadis a l'exteriur cun pernottaziuns, en 1000; total: 13,6 miu.

² Incl. departaments d'ultramar, Monaco

³ Grezia, Turchia, Croazia, Bosnia-Erzegovina, Serbia, Albania, Slovenia, Montenegro, Cosovo, Rumania, Bulgaria, Macedonia

⁴ Spagna, Portugal, Andorra, Gibraltar

Cumportament da viagiar

Dal 2013 han 87,5% da las personas a partir da 6 onns che vivan en Svizra fatg almain in viadi privat cun pernottaziuns. Pli precisamain ha mintga persuna fatg en media 3,0 viadis cun pernottaziuns e 10,5 viadis d'in di. Passa la mesadad (54%) dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis lungs (min. 4 pernottaziuns). 11% dals viadis d'in di e 61% dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis a l'exteriur.

► www.statistik.admin.ch → Themen → Tourismus

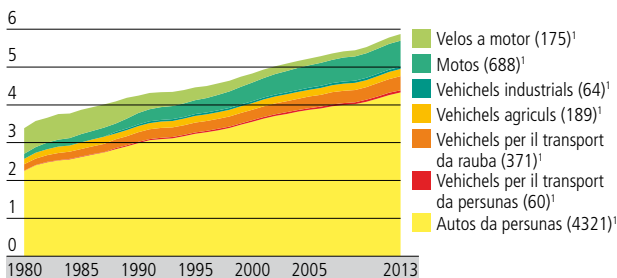
Infrastructura

Stgars in terz da las surfatschas d'abitadi tutga al traffic (tenor la statistica d'areals 2004/09).

L'onn 2013 eran las vias naziunalas 1812 km lungas (da quels 1419 km autostradas), las vias chantunalas 17 909 km e las vias communalas (stadi dal 1984) 51 807 km. La rait da viafier ha gì l'onn 2010 ina lunghezza da 5124 km.

Dumber dals vehichels a motor sin via

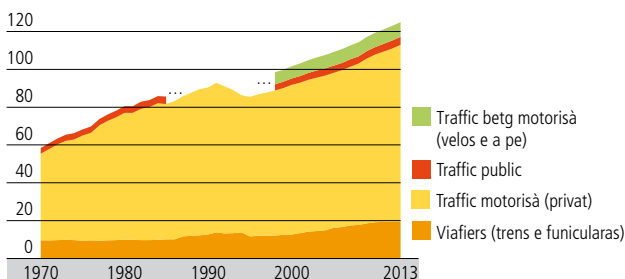
en milliuns

1 En parantesa: il dumber dal 2013, in 1000

Prestaziuns en il traffic da persunas

en miliardas kilometers per persuna ed onn

Mobilitad quotidiana il 2010

Media per persuna e di¹

	Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²		Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²
Total	36,7	83,4	Meds da traffic		
Intent dal traffic			A pe	2,0	31,4
Lavur e scolaziun	10,9	20,5	Velo	0,8	3,8
Cumpras	4,7	11,8	Velo a motor	0,0	0,2
Service ed accompagnament	1,8	3,1	Moto	0,5	0,9
Activitad commerciala, viadi da servetsch	2,5	3,9	Auto	23,8	33,2
Temp liber	14,7	40,5	Bus/tram	1,4	4,8
Auters	2,1	3,6	Auto da posta	0,1	0,3
			Tren	7,1	6,4
			Auters	0,9	2,4

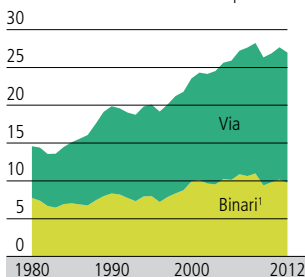
1 Mobilitad quotidiana en Svizra da la populaziun che abita dapi 6 onns e dapli permanentamain

2 Senza temp da spetga e da correspundenza

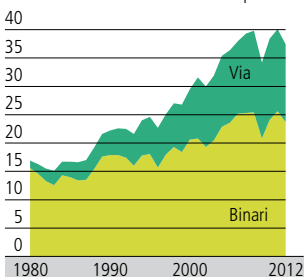

Traffic da martganzia

Traffic en total, prestaziuns da traffic en milliardas tonnas kilometricas per onn

Traffic che traversa las Alps, volumen da traffic en milliuns tonnas nettas per onn

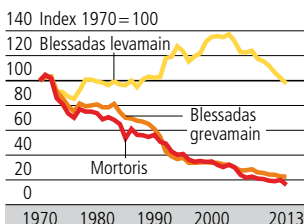

1 Tonnas kilometricas nettas senza il pais dals vehichels per il transport da rauba (incl. chars annex), containers e recipients mobils en il traffic cumbinà

Persunas blessadas tenor categorias da traffic il 2013

Traffic sin via	
Mortoris	269
Persunas blessadas grevaimain	4 129
Persunas blessadas levamain	17 250
Traffic da viaifer	
Mortoris	23
Traffic aviatic (mo civil)	
Mortoris en Svizra	14

Persunas disgraziadas en il traffic sin via

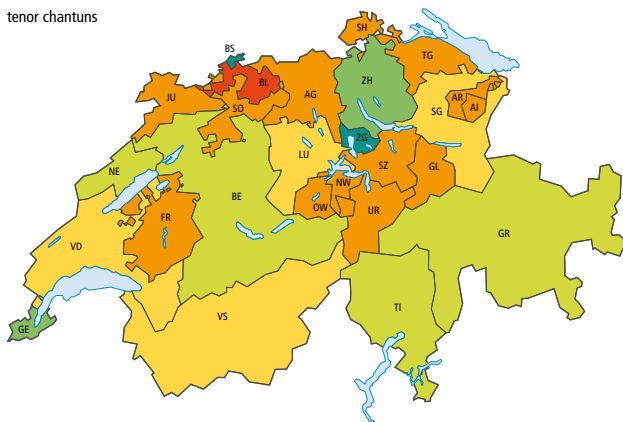

Il traffic pendular

Var 9 da 10 persunas cun activitad da gudogn en Svizra èn stadas l'onn 2012 pendularias, q.v.d. persunas che han bandunà lur edifizis d'abitar per ir a lur plazzas da lavur. Da quellas han circa 69% lavurà ordaifer lur vischnanca da domicil e 19 % schizunt ordaifer lur chantun da domicil.

Saldo relativ dals pendularis dals chantuns il 2012

tenor chantuns

Pendularis ch'entran main quels che sortan en % dal dumber total dals pendularis ch'abitan en il chantun

■ ≤ -20	■ -20 - -10,1	■ -10 - -0,1	■ 0 - 9,9	■ 10 - 19,9	■ ≥ 20
---------	---------------	--------------	-----------	-------------	--------

► www.statistik.admin.ch → Themen → Mobilität und Verkehr

	Onn	Svizra	Germania	Grazia
Abitants en 1000	2013 ³	8 039	82 021	11 063
Abitants per km ²	2012 ³	200	229	85
Quota da las personas sut 20 onns en %	2013 ³	20,4	18,1	19,6
Quota da las personas sur 64 onns en %	2013 ³	17,4	20,7	20,1
Quota dals esters en % da la populaziun	2013 ³	23,5	9,4	7,8
Naschientschas vivas per 1000 abitants	2012	10,3	8,2	9,0
Naschientschas ordaifer la lètg en %	2012	20,2	34,5	7,6
Aspectativa da vita ¹ dunnas en onns	2012	84,9	83,3	83,4
Aspectativa da vita ¹ umens en onns	2012	80,6	78,6	78,0
Surfatscha totala, en km ²	2009 ⁴	41 285	357 113	120 168
Surfatscha dal terren agricul en % da la surfatscha totala	2009 ⁴	36,9	51,7	35,4
Surfatscha da guaud en % da la surfatscha totala	2009 ⁴	30,8	33,9	33,4
Emissiuns da gas cun effect da serra en equivalentes da CO ₂ (t per abitant)	2012 ⁴	6,4	11,7	10,0
Quota personas activas	2013	79,6	73,3	48,8
Quota dunnas activas	2013	74,4	68,8	39,9
Quota umens activs	2013	84,6	77,7	57,9
Quota personas senza gudogn (15–74) ILO	2013	4,4	5,2	27,5
Dunnas	2013	4,5	4,9	31,4
Umens	2013	4,3	5,5	24,5
Personas da 15–24 onns	2013	8,5	7,8	58,3
Quota personas senza gudogn per ina lunga durada (15–74) ILO	2013	30,8	44,7	67,1
Product naziunal brut (PNB) per abitant, en standard da la capacid da cumpra (SCC)	2013	40 600	32 000	...
Index pretsch da consum armonisà (IPCA)	2013	0,1	1,6	-0,9
Consum d'energia brut, tonnas equivalentes dad ieli brut per abitant	2012 ⁴	3,4	4,0	2,5
Quota da las energias regenerablas al consum d'energia brut en %	2012 ⁴	19,1	10,4	8,9
Letgs en hotels e manaschis da cura per 1000 abitants	2013	33,7	22,4	69,9
Autos da personas per 1000 abitants	2012 ⁴	518	523	...
Accidents da traffic sin via: disgraziads per 1 miu. abitants	2009 ⁴	46	54	139
Lunghezza da la rait da vias	2012 ⁴	71 520	...	...
Expensas per la segirtad sociala en % dal PNB	2012	24,9	28,3	30,0
Custs dal sectur da sanadad en % dal PNB	2012	11,4	10,9	9,2
Mortalitad da pops ²	2012	3,6	3,3	2,9
Giuvnils (18–24) senza scolaziun postobligatorica en %	2013	29,2	35,4	18,7
Personas (25–64) cun la pli auta scolaziun terminada sin stgalim terziar en %	2013	38,9	28,5	27,4
Expensas per la scolaziun en % dal PNB	2011	5,3	5,0	...
Ristga da povradad en % da la pop. activa	2013	7,6	8,6	13,0
Mediana dals entradas d'equivalenza disponibilas, standard da la capac. da cumpra (SCC)	2013	25 508	19 371	9 087
Custs per abitar en % dals entradas dal budget disponibilas	2013	23,9	28,2	39,9

1 Tar la naschientscha

2 Uffants morts en l'emprim onn da vita per 1000 naschientschas vivas

3 Il 1. schan.

4 Il 31 dec.

Spagna	Frantscha	Italia	Pajais Bass	Austria	Svezia	Reginavel Uni	UE-27
46 704	65 579	59 685	16 780	8 452	9 556	63 896	502 936
93	103	202	497	102	23	263	117
19,8	24,6	18,7	23,1	20,1	22,8	23,7	21,0
17,7	17,6	21,2	16,8	18,1	19,1	17,2	18,2
10,8	6,3	7,4	4,3	11,9	7,0	7,8	4,1
9,7	12,6	9,0	10,5	9,4	11,9	12,8	10,3
39,0	56,7	24,5	46,6	41,5	54,5	...	...
85,5	85,4	84,8	83,0	83,6	83,6	82,8	83,1
79,5	78,7	79,8	79,3	78,4	79,9	79,1	77,5
493 501	548 763	301 392	37 357	83 920	449 159	244 436	...
52,9	54,2	51,4	55,0	38,2	8,1	65,1	...
31,9	31,7	33,2	11,9	47,0	66,0	14,8	...
7,3	7,5	7,7	11,4	9,5	6,0	9,1	9,0
54,8	64,1	55,6	74,3	72,3	74,4	70,8	64,2
50,3	60,5	46,5	69,9	67,6	72,5	65,9	58,9
59,2	67,9	64,8	78,7	77,1	76,3	75,6	69,5
26,1	10,3	12,2	6,7	4,9	8,0	7,6	10,8
26,7	10,2	13,1	6,3	4,9	7,9	7,1	10,8
25,6	10,3	11,5	7,1	4,9	8,2	8,0	10,8
55,5	24,8	40,0	11,0	9,2	23,6	20,7	23,4
49,7	40,4	56,9	36,1	24,3	18,5	36,3	47,2
24 500	27 800	25 200	32 600	33 200	32 700	27 200	25 800
1,5	1,0	1,3	2,6	2,1	0,4	2,6	1,5
2,7	3,9	2,7	4,9	4,0	5,2	3,2	3,3
12,6	8,2	12,8	4,3	30,1	37,2	4,1	11,0
40,0	19,2	37,4	14,6	71,2	24,7	...	25,9
476	...	...	472	542	...	...	...
68	67	79	41	81	43	43	78
165 595	1 065 557	...	...	124 119	...	...	...
25,4	32,1	29,0	31,4	29,3	29,9	28,4	28,4
9,2	11,2	...	11,8	10,4	9,1	...	...
3,1	3,5	2,9	3,7	3,2	2,6	4,1	3,8
41,0	18,5	33,4	31,4	25,2	27,0	17,5	28,0
33,7	32,1	16,3	33,9	20,7	37,0	39,6	28,6
4,8	5,7	4,3	5,9	5,8	6,8	6,0	5,3
10,6	8,0	10,7	4,2	7,9	7,1	8,2	9,0
14 238	19 384	15 342	19 360	20 925	20 527	16 469	...
19,5	18,0	17,4	29,8	19,2	22,4	20,7	22,3

Summas da bilantscha e gudogns da las bancas il 2013

Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha		Gudogn ann.		Sperdita ann.	
	1990	2013	en miu. fr.	midada ¹	en miu. fr.	en miu. fr.	en miu. fr.	
Total	625	283	2 849 167	2,6	11 927	1 411		
Bancas chantunalas	29	24	495 555	2,8	2 300	–		
Bancas grondas	4	2	1 322 279	–3,1	3 818	–		
Bancas reginalas e cassas da spargn	204	64	106 426	2,0	349	–		
Bancas Raiffeisen	2	1	173 619	5,4	699	–		
Ulteriuras bancas	218	154	607 008	19,9	4 354	1 209		
Filialas da bancas estras	16	27	78 643	–16,4	224	199		
Banchiers privats	22	11	65 636	6,3	183	2		

¹ Midada visavi l'onn precedent en %

Structura da bilantscha da las bancas il 2013

Activas	en %
Total	100
da quai exterior	45,0
Meds liquids	14,0
Pretensiuns da palpiris monetars	1,4
Pretensiuns visavi bancas	16,2
Pretensiuns visavi clients	19,8
Pretensiuns ipotecaras	31,0
Effectivs da commerzis en vaglias	5,1
Investiziuns finanzialas	6,6
Participaziuns	2,3
Investiziuns realas	0,9
Ulteriuras	2,8
Passivas	
Total	100
da quai exterior	46,6
Duairs da palpiris monetars	2,7
Duairs visavi bancas	15,3
Duairs visavi la clientella	70,9
en furma da respargn e d'investiziun	21,1
Ulteriurs duairs a vista	29,0
Ulteriurs duairs a temp	8,6
Obligaziuns da cassa	0,9
Emprests ed emprasts ipotecars	11,2
Agens meds	5,8
Ulteriurs	5,3

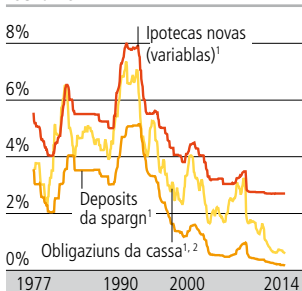
Assicuranzas privatas il 2013

en milliuns francs

Rom d'assicuranza	Entradas ¹	Expensas ¹
Total	119 716	82 106
Assicuranza da vita	35 063	29 532
Accidents e donns	49 644	30 558
Reassicuranza	35 009	22 016

¹ En Svizra ed a l'exterior

Tschains

¹ Fin il 2007: valor media da tut las bancas chantunalas, a partir dal 2008: valor media da 60 instituts (incl. tut las bancas chantunalas)

² Fin il 2007: per ina durada da 3–8 onns, a partir dal 2008: per ina durada da 5 onns

Curs da devisas en Svizra¹

	2008	2010	2013
\$ 1	1,083	1,042	0,927
¥ 100	1,052	1,188	0,951
€ 1	1,587	1,381	1,231
£ 1	1,997	1,609	1,450

¹ Curs d'acquist da las bancas, media annuala

► www.statistik.admin.ch → Themen → Banken, Versicherungen

► www.snb.ch (Banca naziunala svizra)

► www.finma.ch (Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas)
→ Privatversicherungen

Ilis trais nivels dal sistem da la segirtad sociala

En Svizra sa cumpona il sistem da la segirtad sociala da trais nivels:

- L'emprim nivel cumpiglia ultra da la segirada individuala da l'existenza il provediment da basa. Quel è avert per tuts e cumpiglia il sistem da furnaziun, il sistem giuridic e la segirtad publica.
- Il segund nivel cumpiglia tut las assicuranzas socialas e duai prevegnir a ristgs sco vegliadetgna, malsogna, invaliditad, dischoccupaziun e maternitad.
- Il terz nivel cumpiglia finalmain tut las prestaziuns socialas tenor basegn. Quests èn l'ultim element en il sistem da la segirtad sociala. Ellas vegnan en funcziun mo cur che las prestaziuns d'altres assicuranzas socialas n'èn betg disponibilas u gia sfruttadas. Ultra da quai pretendan ellas ch'ils retschaviders sajan en ina situaziun da basegn: Questas prestaziuns vegnan mo concedidas a persunas en cundiziuns economicas stgarsas.

Avant ch'i vegn fatg diever da l'agid social, datti sin il terz nivel anc ina retscha da prestaziuns tenor basegn che duain evitar la dependenza da l'agid social. Ins distingua tranter prestaziuns che garanteschan il provediment da basa (p.ex. stipendis u assistenza giudiziala gratuita) e prestaziuns che cumpletteschan assicuranzas socialas insufficientas u exaustas resp. la segirada privata insufficienta.

Expensas totalas per la segirtad sociala

Per l'onn 2012 han las expensas totalas da la segirtad sociala muntà a 163 milliardas francs. Da questa summa èn vegnidas pajadas 147 milliardas francs per las prestaziuns socialas sco talas. Var quatter tschintgavels da quellas van sin il conto da las assicuranzas socialas (pia il segund nivel dal sistem da la segirtad sociala).

Segirtad sociala: expensas ed entradas

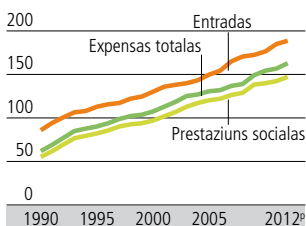
en milliardas francs, senza dumbraziuns dublas

	1990	1995	2000	2010	2012 ^P
Expensas totalas	62,2	90,4	107,4	154,3	162,9
da quai prestaziuns socialas	55,2	82,3	96,9	139,9	147,4
Entradas	86,2	113,0	130,2	176,4	188,9
Quota da las expensas socialas ¹	18,2	23,4	24,6	26,7	27,5

¹ Expensas totalas en relaziun cun il PNB

Segirtad sociala: expensas ed entradas

en milliardas francs

Prestaziuns socialas tenor funcziuns il 2012^P

	en %
Vegliadetgna	42,8
Malsogna, tgira da la sanadad	28,9
Invaliditad	10,0
Survivenza	5,9
Famiglia, uffants	5,9
Dischoccupaziun	3,4
Isolaziun sociala	2,6
Alloschi	0,5

Expensas per tge?

La distribuziun da las prestaziuns socialas sin ils singuls ristgs e basegns (funcziuns da las prestaziuns socialas) è marcantamain ineguala: passa quatter tschintgavels da las prestaziuns socialas vegnan impundids per ils facturs da ristga vegliadetgna, malsogna ed invaliditad.

Assicuranzas socialas: beneficiaris il 2013

en 1000

AVS: rentas da vegliadetgna	2 142,8	PP ² : rentas d'invaliditad	131,7
AVS: rentas supplementaras	60,0	PP ² : ulteriuras rentas	67,2
AVS: rentas da survivents	169,4	AI: rentas d'invaliditad	265,1
PS a l'AV ¹	185,8	AI: rentas supplementaras	83,8
PS a l'AS ¹	3,6	PS a l'AI	111,4
PP ² : rentas da vegliadetgna	670,4	AA ³ : rentas da survivents	21,0
PP ² : rentas per vaivas e vaivs	184,5	AA ³ : rentas d'invaliditad	83,6
		ADI ⁴	296,2

1 Prestaziuns supplementaras a l'assicuranza per la vegliadetgna/assicuranza da survivents

2 Prevenziun professiunala (cifras dal 2012)

3 Assicuranza d'accidents

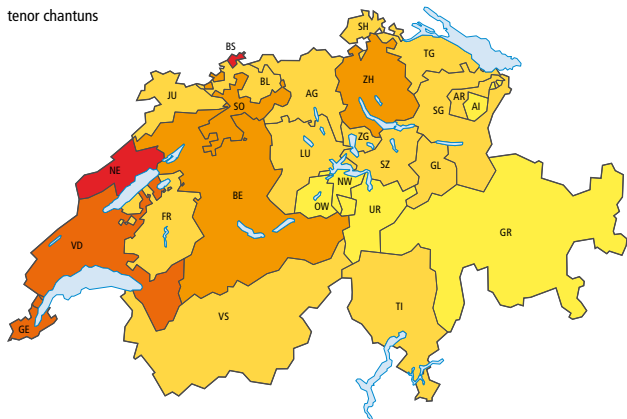
4 Assicuranza da dischoccupads

Assicuranza da malsauns

Las premias chantunalas en media per onn ed assicurà da l'assicuranza da malsauns obligatorica èn s'augmentadas da 1917 a 3075 francs tranter ils onns 2001 e 2012. L'onn 2012 han personas creschidas pajà 3633 francs premia annuala media, giuvens creschids 3083 francs ed uffants 937 francs. Ins po però constatar grondas differenzas tranter ils chantuns. Il 2012 han ils assicurads pajà en il chantun Basilea-Citad en media ina premia da 4314 francs, en il chantun Appenzell Dadens da 2211 francs.

Quota d'agid social il 2013

tenor chantuns

Quota dals beneficiaris d'agid social da la populaziun residenta, en %

< 1,5

1,5 – 2,9

3,0 – 4,4

4,5 – 5,9

≥ 6,0

CH: 3,2

Expensas creschentas per prestaziuns socialas dependentas dal basegn

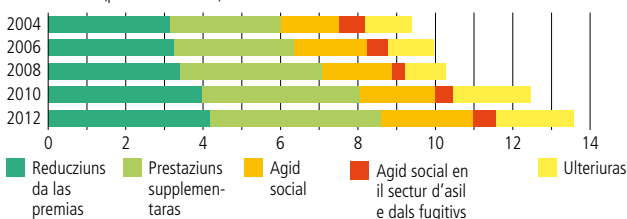
Dal 2012 è vegnidas pajadas en Svizra netto 12,7 mia. fr. per prestaziuns socialas dependentas dal basegn, var 438 miu. fr. dapli che l'onn avant (+3,6%). Dus terzs da questas expensas pertutgan las prestaziuns supplementaras a la AVS/AI (4,4 mia. fr.) e la reducziun da las premias da las cassas da malsauns (4,2 mia. fr.). Al terz rang suonda l'agid social en il senn pli stretg cun expensas netto da 2,4 mia. fr. Quai signifitga che las expensas per l'agid social èn muntadas en congual cun l'onn avant nominalmain per 14,4%.

Las expensas per persuna che retschaiva agid social muntan da 8781 fr. l'onn 2011 per 7,9% ad 9473 fr. l'onn 2012.

Questas expensas per prestaziuns socialas dependentas dal basegn vegnan purtadas per gronda part dals chantuns. Els han surpiglià l'onn 2012 43,9% da las expensas netto, 32,2% ha surpiglià la Confederaziun (surtut per reducziuns da premias, prestaziuns supplementaras ed agid social en la domena d'asil e da fugitivs), e 23,5% han pajà las vischnancas.

Expensas nettas per prestaziuns socialas tenor il basegn

En mia. francs (pretschs current)

Agid social

257 192 personas, 3,2% da la populaziun totala, han survegnì agid social il 2013. I dat differenzas considerablas d'ina regiun a l'autra: las quotas las pli autas chatt'ins en citads pli grondas cun in ferm caracter da center. En questas citads viva in dumber surproporzional da gruppas da personas che basegnan in agid social pli grond. Da quellas gruppas fan part p.ex. personas che educeschan sulettas lur uffants, estras ed esters sco era dischoccupads che han consumà dal tuttafatg lur dretgs da schurnada. La ristga

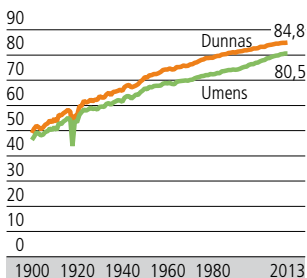
da stuaier dumandar per agid social sa differenziescha fitg tenor la vegliadetgna, la structura da famiglia e la naziunalitad da las personas. La quota d'agid social la pli auta pertutga uffants e giuvenils sut 18 onns. En general diminuescha la quota cun la vegliadetgna progredinta. La pli bassa è ella tar personas cun passa 65 onns (quota d'agid social da 0,2%) che vegnan sustegnidas dad prestaziuns supplementaras.

Quota d'agid social il 2013 en %

	en %
Total	3,2
Classas da vegliadetgna	
0–17 onns	5,2
18–25 onns	4,0
26–35 onns	3,8
36–45 onns	3,6
46–55 onns	3,2
56–64 onns	2,5
65–79 onns	0,2
80 onns e dapli	0,3
Personas da naziunalitad svizra	
Umens	2,3
Dunnas	2,1
Personas da naziunalitad estra	
Umens	6,1
Dunnas	6,7

► www.statistik.admin.ch → Themen → Soziale Sicherheit

Aspetativa da vita

70avel onn da vita) – cunzunt pervia da malsognas dal cor ischemas, accidents ed intervenziuns violentas, sco era pervia da cancer dal lom.

Stadi da sanadad 2012

84% dals umens e 81% da las dunnas inditgeschan dal 2012 d'avair ina buna u fitg buna sanadad e be 4% dals umens u da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran problems corporals u psichics temporars d'avair ina influenza negativa sin la lavur e la vita da mintgadi. L'onn 2012 n'avain nus betg pudì ir a lavur durant 13 dis en media u n'erant betg buns da far il perchasa.

Malsognas infectusas¹ il 2013

Infecziuns gastrointestinalas acutas	8 739
Meningitis	51
Epatitis B	65
Tuberculosa	530
AIDS	90

¹ Cas novs da malsogna

Accidents il 2013

	Umens	Dunnas
Accidents da lavur	204 292	64 630
Accidents ordaifer il temp da lavur	311 943	204 782

Impedids¹ il 2013

Grad d'invaliditad	Umens	Dunnas
40 – 49%	5 820	6 751
50 – 59%	17 451	17 775
60 – 69%	8 262	7 216
70 – 100%	91 402	75 664

¹ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad

Raschuns da mort il 2012

	Mortoris		Quota da mortalitad ¹	
	Umens	Dunnas	Umens	Dunnas
Tut las raschuns da mort	30 697	33 476	561,0	376,0
da quai:				
Malsognas infectusas	335	417	6,3	4,8
Malsognas da cancer en total	9 024	7 466	168,0	110,0
Sistem da la circulaziun dal sang	9 745	11 929	171,0	112,0
Malsognas dal cor ischemas	4 227	3 764	74,6	35,3
Malsognas cerebrovascularas	1 454	2 162	24,8	21,0
Organs da respiraziun en total	2 057	1 849	35,4	19,5
Accidents ed intervenziuns violentas	2 151	1 499	44,7	20,4
Accidents en total	1 311	1 152	26,1	13,2
Suicidis	752	285	16,6	6,0

¹ Quota per 100 000 abitants (standardisada tenor vegliadetgna)

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	2000	2010	2013
per 1000 naschientschas vivas	15,1	9,1	6,8	4,9	3,8	3,9

Consum dad alcohol, tubac e drogas illegalas il 2012

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e da giuvens creschids. Dal 2012 han consumà ca. 11% da las personas tranter 15 e 39 onns cannabis. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant. En tut fimavan dal 2012 ca. 28% da la populaziun; 24% da las dunnas e 32% dals umens. Questas cifras èn sa sbassadas levamain dapi il 1992. Ellas èn dentant restadas constantas dapi la davosa enquista da sanadad dal 2007. La quota da las personas che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida a 13% (1992: 20%). 17% dals umens e 9% da las dunnas consumeschan mintga di alcohol.

Prestaziuns il 2012

	en % ¹	
	Umens	Dunnas
Consultaziuns dal medi	70,9	85,7
Dis d'ospitalisaziun	10,2	13,1
Spitex	1,3	4,2

¹ Populaziun a partir da 15 onns

Medis e dentists

per 100 000 abitants

	1990	2013
Medis cun ina pratica ¹	153	216
Dentists	48	52

¹ A partir dal 2008, medis cun actividad principala en il sector ambulat

Rata d'ospitalisaziun en ils ospitals acuts il 2013

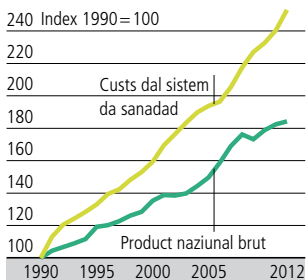
	en % ¹		
	Total	Umens	Dunnas
15–59 onns	10,5	8,7	12,4
60–79 onns	25,1	27,6	22,9
80+ onns	47,1	53,1	43,8

¹ da la gruppa sociala pertutgada

Instituziuns medicinal-socialas

	en 1000	
	2008	2013
Dumber da clients: en total	186,3	200,8
da quai:		
Clients ≥ 80 onns	103,8	111,6
Umens	25,8	29,0
Dunnas	77,9	82,6

Custs da sanadad

Il 2012 è vegnids impundids 10,9% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 mo 7,9%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la purschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è percenter il fatg che la gliedud vegn pli veglia.

	en milliuns francs	
	2002	2012
Total	47 389	67 982
Tractament staziunar	22 419	31 403
Tractament ambulat	14 164	22 494
da quai:		
Medis	6 619	9 613
Dentists	2 979	3 886
Spitex	977	1 848
Autras prestaziuns ¹	1 526	2 233
Bains da sanadad ²	5 899	7 447
da quai:		
Apotecas	3 443	4 351
Medis	1 483	1 898
Prevenziun	1 053	1 452
Administraziun	2 328	2 954

¹ Sco analisas da labor, radiologia, transports

² Medicaments ed apparats therapeutics

Svilup ad in spazi da furmaziun svizzer

Il sistem da furmaziun svizzer è fermamain marcà dal federalissem. La diversità dals differents systems da furmaziun sa mussa schizunt en la scola obligatorica: Tut tenor chantun datti per il stgalim secundar I dus, trais u quatter differents tips da scola, nua ch'èn dumandadas differentas prestaziuns.

Il sistem da furmaziun svizzer è en svilup. Cun l'armonisaziun da la scola obligatorica vegn prolungà il temp da scola da nov sin indesch onns. En la maiorità dals chantuns èsi ussa obligatoric dad absolver il stgalim prescolar ch'era avant facultativ. Uschia han er ultra da la scola obligatorica gi lieu en ils ultim decennis refurmas da las structuras naziunalas (introducziun da la maturità professiunala, da las scolas autas spezializadas e da las scolas autas pedagogicas e la refurma da Bologna). Questas refurmas demussan er che la dumonda da furmaziun crescha cuntinuadamain.

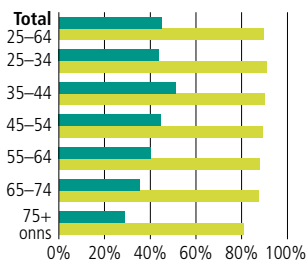
Scolars e students

Stgalim da scola	Dumber en 1000			Quota da dunnas, en %		
	2000/01	2005/06	2012/13	2000/01	2005/06	2012/13
Total	1 441,7	1 496,1	1 551,5	47,8	48,1	48,6
Prescola (scolina)	156,4	156,1	153,2	48,5	48,4	48,6
Scola obligatorica	957,2	957,3	895,5	48,7	48,6	48,6
Stgalim primar	473,7	454,1	428,6	49,3	49,2	49,0
Stgalim secundar I	278,5	298,4	278,6	49,7	49,6	49,4
Plan d'instrucziun spezial	48,6	48,7	35,2	37,9	37,7	36,3
Stgalim secundar II	315,7	324,5	358,3	47,8	47,5	47,9
Stgalim terziar	160,5	204,7	279,8	41,9	46,8	49,5
Furmaziun professiunala superiura	38,7	38,2	57,2	43,1	43,6	45,1
Scolas autas universitaras	96,7	112,4	138,6	45,6	49,1	50,1
Scolas autas professiunalas (incl. SAP)	25,1	54,1	84,0	25,9	44,4	51,6
Stgalim nundeterminà	7,1	9,7	17,8	51,6	49,5	48,5

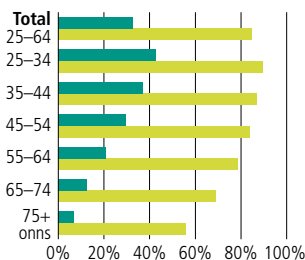
Stadi da furmaziun il 2013

Quota en pertschient da la populaziun

Umens

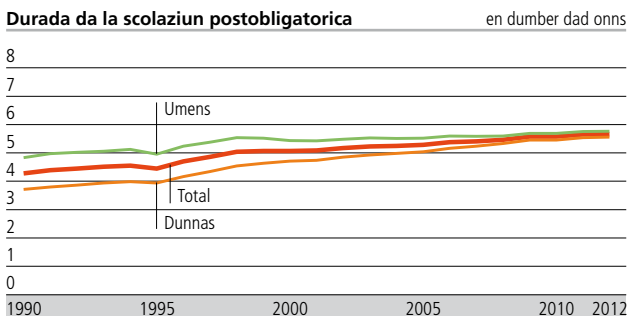

Dunnas

■ Stgalim terziar

■ Stgalim secundar II u pli aut

La participaziun a la furmaziun s'augmenta

La participaziun a la furmaziun sin il stgalim secundar II e surtut sin il stgalim terziar è s'augmentada considerablmain ils davos trenta onns. Quai pertutga en spezial era scolaziuns che pussibiliteschan l'access a l'universidad. Uschia è la quota da maturitad (maturitad professiunala e maturitad gimnasiala) creschida da 25,7% l'onn 2000 sin 36,4% l'onn 2013 (cun maturitad spezialisada). Era las scolas autas han surdà tranter il 2000 ed il 2013 pli che trais giadas uschè blers diploms. Quai ha da far betg il davos cun la fundaziun da las scolas autas spezialisadas e las scolas autas di pedagogia.

Quest svilup empermetta per ils proxims onns in nivel da furmaziun en Svizra per bler pli aut. La part da las persunas da 25 fin 64 onns cun ina finiziun da scola terziara dastgass s'augmentar da quasi 39% l'onn 2013 fin 45% l'onn 2022.

Differenzas tranter las schlattainas

Da l'expansiun da furmaziun dals ultims decennis han profità surtut las dunnas. Oz cumenzan praticamain tuttina bleras dunnas sco umens ina scolaziun postobligatorica e la termineschan era. Entant che omadus seks èn represchentads medemamain en las scolaziuns da las scolas autas ed universitads, datti anc adina dapli umens che absolvan ina furmaziun professiunala superiura. Ils umens studegian en media pli ditg che las dunnas. Cuntrari han mattas dapli success en la scola obligatorica ch'ils mats: ellas appartegnan pli darar a classas spezialas e sin il stgalim secundar I frequentan ellas pli savens tips da scola pretensius.

Differenzas ordvart cleras datti anc adina quai che pertutga la tschernia da la direcziun da studi e quai tant en la furmaziun professiunala sco er a las scolas autas. Las branschas vegnan dominadas u da dunnas u dad umens. Quai pon ins attribuir betg il davos a models da pli baud da reparter las rollas da las schlattainas. En la furmaziun professiunala predomineschan ils umens en l'industria ed en il mastergn, las dunnas en la vendita ed en la tgira da la sanadad e dal corp. A las scolas autas prefereschon ils umens plitost ils secturs tecnica, ciencias naturalas ed economia, las dunnas s'interessan plitost per las ciencias umanas, il champ social e l'art applitgà.

Scolaziun terminadas il 2013

	Total	Dunnas en %
Stgalim da scola		
Stgalim secundar II		
Attestats da la mat. gimnas.	18 217	57,6
Attestats da la mat. prof.	13 871	47,6
Attestats da la mat. spez.	2 264	82,1
Diploms da la scolaz. prof. ¹	65 757	46,8
Diploms da la scola media commerziala	2 253	49,7
Stgalim terziar		
Scolaziun professiunala superiura		
Dipl. da scolas prof. sup.	7 627	48,6
Diploms federals	2 786	24,9
Certificats prof. federals	14 042	38,0
Scolas autas universitarias ²		
Licenziats/diploms	387	67,7
Diploms da bachelor	13 713	53,1
Diploms da master	11 865	51,4
Doctorats	3 631	43,8
Scolas autas spezialisadas		
Diploms	886	49,4
Diploms da bachelor	14 420	54,5
Diploms da master	3 334	58,9

1 Incl. attests federals professiunals

2 Incl. scolas autas pedagogicas (SAP)

Persunas d'instrucziun il 2012/13 Persunal da scolas autas il 2013

	Equivalent en temp cumplain	Dunnas en %
Scolina	8 608	95,8
Scola obligatorica ¹	59 108	73,1
Stgalim primar	28 139	82,3
Stgalim secundar I	22 361	54,1
Stgalim secundar II ²	16 805	41,5
Scolas autas universitarias	38 748	43,9
Professurs/professuressas	3 609	19,2
Ulteriurs docents	2 651	27,3
Assistents ³	19 699	42,9
Scolas autas prof. (incl. SAP)	15 773	44,8
Professurs/professuressas	2 109	32,0
Ulteriurs docents	5 285	39,5
Assistents ³	3 602	42,1

1 Senza scolas cun in plan d'instrucziun spezial,
dumbraziun dubla pussibel

2 Scolas d'instrucziun generala e professiunala

3 Incl. collavuratur scientific

Expensas publicas per la furma- ziun il 2012 en milliardas francs

Total	34,7
da quai salaris per las personas d'instrucziun	16,9
Scola obligatorica (incl. scolina)	15,0
Scolas spezialas	1,9
Tgira dal di	0,4
Scolaziun prof. da basa	3,5
Scolas d'instrucziun generala	2,3
Furmaziun professiunala superiura	0,3
Scolas autas universalas	7,6
Incumbensas betg divisiblas	0,5

Perfecziunament

Ins po distinguer tranter duas furmas da perfecziunament: la furmaziun nunformala (frequentar curs, seminaris, instrucziun privata, dietas u conferenzas) e l'emprender informal (emprender cun agid da litteratura spezialisada, d'ina CD-ROM u da confamigliars, etc.). La maiortad da las abitantas e dals abitants en Svizra (bunamain 80% da la populaziun permanenta tranter 25 e 64 onns) ha participà il 2011 ad almain in'activitad da perfecziunament. L'integraziun en il martgà da lavur ed il nivel da furmaziun statan en in connex positiv cun la participaziun ad occurrenzas da perfecziunament.

In pajais activ en la perscrutaziun

L'activitad da perscrutaziun e da svilup (p+s) en in'economia publica è in factur ordvart impurtant. Cun ina quota da p+s da 2,96% dal product nazional brut (2012) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2012 èn vegnids impundids en Svizra per p+s 18,5 milliardas francs. Da quels èn 69% d'attribuir a l'economia privata e 28% a las scolas autas; ils ulteriurs 3% sa repartan sin la Confederaziun e diversas organisaziuns privatas senza intent da gudogn.

Las firmas svizras a l'exteriur èn tradiziunalmain fitg activas en il sector da p+s. Las expensas da l'economia privata en questa domena dal 2012 muntan a var 15 milliardas francs a l'exteriur, in import levamain pli aut che las 13 milliardas francs sbursads en Svizra.

► www.statistik.admin.ch
→ Themen → Bildung und
Wissenschaft

Las midadas en la pressa svizra

Dapi la midada dal millienni è il martgà svizzer da gasettas quotidianas sa midà cumplettaimain. En la Svizra tudestga è la gasetta da las pendularias e dals pendularis «20 Minuten» daventada la gasetta quotidiana la pli gronda cun stgars 1,6 lecturas e lecturs per ediziun. Cun 550 000 lecturas e lecturs è «20 Minutes» sa sviluppa er en la Svizra franzosa al ti-tel che vegn legi il pli savens. En la Svizra taliana stat anc ina gasetta cumprada – il «Corriere del Ticino plus» – a la testa da las gasettas quotidianas (130 000 lecturas e lecturs). «20 Minuti» ch'è vegnida lantschada il settember 2011 ha però er gia stgars 90 000 lecturas e lecturs.

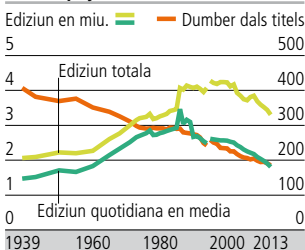
Internet e telefonia mobila

Vers la fin dal 20avel tschientaner ha il progress da la telefonia mobila surpassà quel da l'internet, avant ch'il spustament a l'internet mobil ha cumenzà. Il dumber d'attatgs da la telefonia mobila è creschì da 0,1 milliuns l'onn 1990 ad 11 milliuns la fin da l'onn 2013, quai che correspunda a 136 attatgs per 100 abitantas ed abitants. Entant ch'il dumber da persunas da 14 onns e pli veglias che dovran regularmain l'internet (pliras giadas l'emna) muntava l'onn 1998 anc a 0,7 milliuns, è il dumber creschì a 5,2 milliuns a l'inizi da l'onn. La convergenza sa mussa cleramain tar il dumber creschent da persunas che dovran l'internet cun agid da la telefonia mobila sur in attatg a bindel lad (3G+). Quel è creschì da 1,2 milliuns l'onn 2010 sin 3,6 milliuns l'onn 2014.

Las diesch bibliotecas las pli grondas

Il dumber da documents accesibels en bibliotecas è enorm: l'onn 2013 possedan las diesch bibliotecas cun l'offerta la pli gronda collecziuns che cumpiglian totalmain passa 53 milliuns documents.

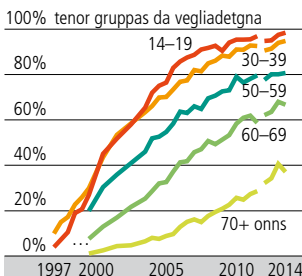
Svilup dal gasettas cunter pajament

Funtauna: Associazion da las medias svizras/WEMF (resguardads èn titels d'interess general che cumparan almain ina giada l'emna)

Internet

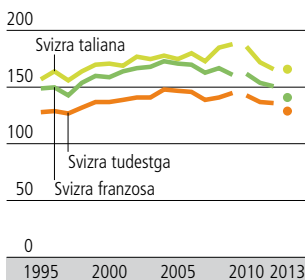
Utilisaders regulars¹

¹ Utilisaziun da l'internet pliras giadas per emna
Funtaunas: Net-Matrix-Base, UST

Utilisaziun da la televisiun

en minutas per di ed abitant

Funtauna: Mediapulse SA; dapi il 2013 Kantar Media, 1983-2012 Telecontrol (basa: populaziun a partir da 3 onns, valor media per di (gli-du))

Utilisaziun dal radio

en minutas per di ed abitant

	2010	2012	2013
Svizra tudestga	117	110	109
Svizra franzosa	103	93	89
Svizra taliana	106	105	104

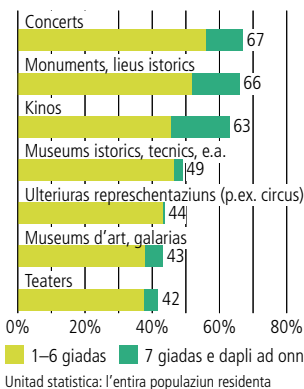
Funtauna: Mediapulse SA Radiocontrol (basa: populaziun a partir da 15 onns, valor media per di (gli-du))

Expensas culturalas en las chasadas privatas

Dal 2009 fin il 2011 èsi vegni spendi per la cultura en media 11,1 mia. francs per onn. Quai correspunda a 272 francs per mais e chasada ed importa ca. 5% dals custs totals da las expensas da consum. Expensas en il sector da las medias, p.ex. per gasettas, cudeschs, abunaments da televisiun ed internet sco er per apparats da reproducziun e recepziun furman cun 78% resp. 8,7 mia. francs la pli gronda part da las expensas culturalas. Laschond davent il sector da las medias, avain nus spedi 745 milliuns francs per teaters e per concerts, la segund gronda gruppa dad expensas culturalas.

Las activitats culturalas

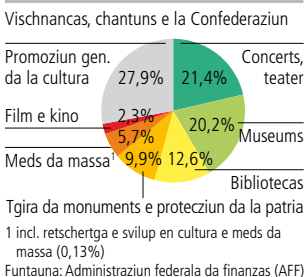
Quota da visitas il 2008

Finanziaziun da la cultura entras il maun public

L'onn 2012 han la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas spendi in tschintgavel da tut las expensas publicas per la cultura en il sector «concert e teater» (584 miu. francs). Per il sector «museums ed art figurativ» han els impundi 553 miu. francs. Alura suondan ils secturs «bibliotecas», «tgira da monuments e protecziun da la patria», «Meds da massa» e «Film e Kino» cun contribuziuns da passa 344, 270, 152 e 64 miu. francs.

Expensas publicas tenor secturs culturali, 2012

La cinematografia svizra

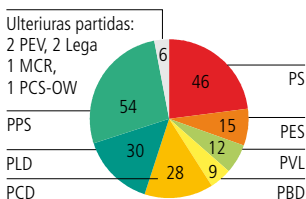
Dapi il maximum dals onns 1963 e 1964 (646 kinos, var 40 miu. entradas) è il dumber da las salas da kino e d'aspectaturas ed aspectaturs sa reduci a moda cuntinuada fin il cumenzament dals onns 1990. In emprim dumber bass è vegni cuntanschì l'onn 1992 cun 302 kinos (382 salas) e cun 15 milliuns entradas. Cun la construcziun da complexes da kinos e da kinos da multiplex è il dumber da salas da kino puspè s'augmentà dapi l'onn 1993, betg dentant quel da las aspectaturas e dals aspectaturs (2013: 533 salas e 13,7 milliuns entradas). La digitalisaziun ha influenzà fermamain la purschida da films. L'entschatta dals onns 2000 vegnivan mussads en Svizra ca. 1300 films per onn. Oz è quel dumber muntà a 1700. La quota da films svizzers è augmentada da ca. 10% a stgars 14%.

► www.statistik.admin.ch → Themen → Kultur, Medien, Informationsgesellschaft

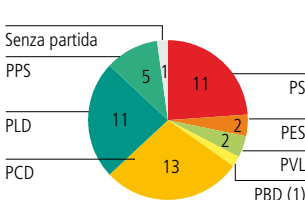
Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federal che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (Cussegl federal) è in'autoritad collegiala cun set comembers (a partir da l'onn 2009: 2 PLD, 2 PS, 1 PCD, 1 PPS, 1 PBD). Ella vegn elegida dal parlament. Quel sa cumpona da duas chombras: dal Cussegl naziunal (represchentanza dal pievel, 200 mandats) e dal Cussegl dals chantuns (represchentanza dals chantuns, 46 mandats). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

Mandats en il Cussegl naziunal il 2011

Mandats en il Cussegl dals chantuns il 2011

Eleccziuns dal Cussegl naziunal il 2011

	Fermezza da la partida en %	Mandats	Dunnas	Umens	Dunnas en %
PLD	15,1	30	7	23	23,3
PCD	12,3	28	9	19	32,1
PS	18,7	46	21	25	45,7
PPS	26,6	54	6	48	11,1
PVL	5,4	12	4	8	33,3
PBD	5,4	9	2	7	22,2
PES	8,4	15	6	9	40,0
Pitschnas partidas da dretga ¹	2,7	3	1	2	33,3
Ulterioras partidas ²	5,4	3	2	1	66,6

¹ DS, UDF, Lega (2 mandats, 1 dunna), MCR (1 mandat)

² PEV (2 mandats, 2 dunnas), PCS, PSdL, Sol., gruppas pitschnas (PCS-OW 1 mandat)

Abreviazziuns vesair sutvart

Eleccziuns dal Cussegl naziunal 2011

A las elecziuns dal Cussegl naziunal 2011 hai dà ina midada en il svilup dal sistem da partidas dals ultims decennis. Era sche las partidas burgaisas tradiziunalas PLD e PCD han pers vuschs sco gia ils onns precedents, n'ha per l'emprima giada dapi ditg betg la PPS profità da quellas. Ellas èn numnadamain idas a favur da las giuvnas partidas PVL e PBD.

Questas partidas èn stadas las sulettas cleras victuras da las elecziuns dal Cussegl naziunal 2011. Bunamain tut las autras partidas han pers vuschs, intginas daplì e las autras damain. Las pli grondas perditas han gi da supportar las partidas burgaisas PCD, PLD e PPS, sco er ils Verds.

Abreviazziuns da las partidas

PLD Partida liberaldemocratica svizra¹

PCD Partida cristiandemocratica svizra

PS Partida socialdemocratica svizra

PPS Partida populara svizra

PBD Partida burgais-democratica svizra

PEV Partida evangelica svizra

PCS Partida cristiansociala

PVL Partida verd-liberala

PSdL Partida svizra da la lavur

Sol. Solidarités

PES Partida ecologica svizra

DS Democrats svizzers

UDF Uniun democratica federala

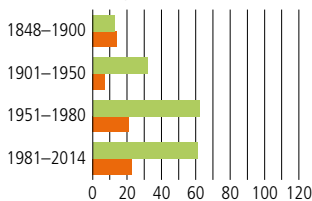
Lega Lega dei Ticinesi

MCR Mouvement Citoyens Romands

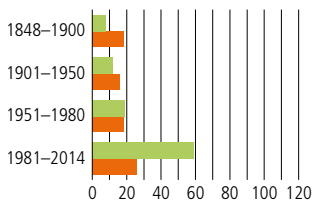
¹ 2009: fusiun da la PLD e da la PLS sut il num «PLD. Ils Liberals»

Votaziuns federalas dal pievel

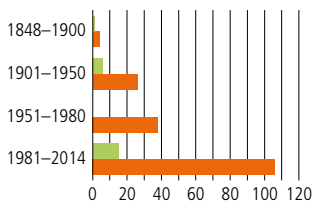
Referendums obligatorics¹

Referendums facultativs

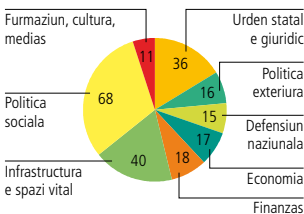
Iniziativas dal pievel²

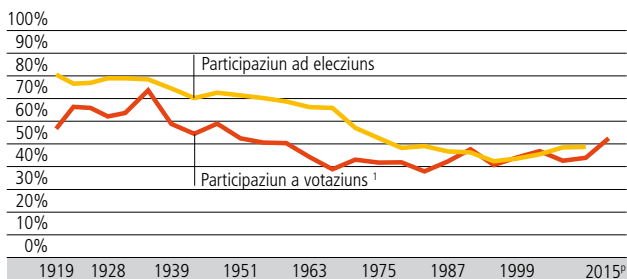
■ Acceptad(a)s ■ Refusad(a)s

1 incl. cuntrapostas a las iniciativas dal pievel
2 incl. iniciativas dal pievel cun cuntrapostas

Temas 1991–2014

Participaziun ad elecziuns e votaziuns

1 I sa tracta da valurs medias concernent las votaziuns a l'urna che han gi lieu durant la perioda da dus onns avant fin dus onns suenter las elecziuns dal Cussegl naziunal. Fin il 1931 durant la perioda dad in on e mez avant fin in onn e mez suenter las elecziuns, tenor il ritmus da trais onns da quella giada.

La pli ferma digren han ins pudì nudar tar la participaziun ad elecziuns suenter l'onn 1967 – in svilup ch'ins po betg il davos attribuir a l'introducziun dal dretg da votar da las dunnas. La tendenza negativa tar la participaziun a votaziuns preschenta grondas divergenzas, cunquai che las votantas ed ils votants sa laschan mobilisar a moda fitg differenta tut tenor il tema da la votaziun. Las valurs extremas dapi l'onn 1990 èn ina participaziun minimala da 28% ed ina maximala da 79%. A partir da l'onn 2000 è la participaziun a las elecziuns e votaziuns puspè sa stabilisada e perfin s'augmentada levamain (45%).

Rendaquints da las administraziuns publicas

en milliardas francs

	Entradas			Expensas			Surplis		
	2000	2010	2013 ²	2000	2010	2013 ²	2000	2010	2013 ²
Total¹	163,9	192,6	205,1	152,2	190,6	202,1	11,8	2,1	2,9
Confederaziun	52,0	62,9	66,3	48,2	60,0	63,9	3,8	2,9	2,4
Chantuns	63,2	77,5	81,4	60,3	76,5	82,7	2,8	1,0	-1,3
Vischnancas	42,1	42,7	45,0	40,6	43,2	45,3	1,5	-0,6	-0,3
Assicuranzas socialas	44,5	53,6	59,7	41,1	54,9	57,5	3,4	-1,3	2,1

1 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

2 Per part stimaziuns

Debts da las administraziuns publicas

en milliardas francs

	1990	2000	2010	2011	2012	2013 ³
Total¹	104,8	220,4	208,2	208,0	216,1	218,9
Confederaziun	38,1	108,1	110,0	110,2	112,3	111,8
Chantuns	29,2	63,1	52,5	51,3	50,9	58,8
Vischnancas	37,4	49,1	45,8	46,4	46,6	47,8
Assicuranzas socialas	0,1	5,8	7,4	6,1	6,3	4,8

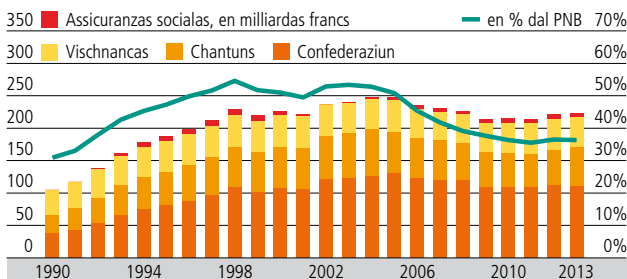
Per abitant, en francs² 15 503 30 595 26 456 26 148 26 265 26 898

1 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

2 Per pretschs currentes

3 Per part stimaziuns

Debts da Confederaziun, chantuns e vischnancas

La quota statale mesura las expensas da las chasadas publicas en il pertschient dal product naziunal brut (PNB). Ella cuntegna las expensas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas, sco era quellas da las assicuranzas socialas publicas (AVS/AI/UCG incl. assicuranza da maternidad ed AD).

Malgrà in grond augment dapi il

1970 è la quota statale da la Svizra anc adina fitg buna en cumparegliaziun cun l'exteriur: ella ha ina da las pli bassas quotas statalas dals pajais da l'OECD. La gronda part dals pajais europeics ha ina quota considerablmain pli auta.

Era la quota da debits en Svizra è relativamain bassa cumpareglia cun ils pajais da l'OECD. Quella è però creschida cuntinuadamain tranter il 1990 ed il 2003. Grazia a la recreaziun conjunturala che ha durà fin mez da l'onn 2008, grazia a la distribuziun da las reservas d'aur restantas da la Banca naziunala svizra sco er grazia a differentas mesiras structuralas (tranter auter programs da distgargia, frains als debits ed a las expensas) han las finanzas publicas pudì reducir cuntinuadamain lur indebitaments bruts en la perioda dals onns 2005 fin 2011. L'onn 2012 è l'indebitament puspè creschì per l'emprima giada. La quota da debits era la fin da l'onn 2013 da 34,5%.

Entradas da las administraziuns publicas

en milliardas francs. Suenter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2011	2012
Total	192,6	199,4	199,5
Entradas ordinarias	192,6	199,1	198,8
Entradas dal menaschi	182,2	188,0	188,4
Retgav fiscal	161,0	166,3	167,8
Patentas e concessiuns	3,9	4,0	2,7
Cumpensaziuns	16,4	16,7	16,8
Retgavs divers	0,2	0,2	0,2
Retgavs da transfer	0,7	0,7	0,9
Entradas finanziarias	8,4	8,6	8,2
Entradas d'investiziun	2,0	2,5	2,2
Entradas extraordinarias	0,0	0,3	0,7
Retgavs extraordinaris	0,0	0,0	0,7
Retgavs d'investiziun extraordinaris	–	0,3	0,0

Expensas da las administraziuns publicas tenor funcziuns

en milliardas francs. Suenter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2011	2012
Total	190,6	197,6	199,2
Administraziun generala	14,1	17,0	16,5
Urden e segirtad publica, defensium	14,4	15,1	15,1
Furmaziun	32,8	33,9	34,7
Cultura, sport e temp liber, baselgia	5,0	5,1	5,1
Sanadad	11,4	12,1	13,7
Segirezza sociala	74,9	75,5	77,1
Traffic e telecomunicaziun	16,6	17,9	16,8
Protecziun da l'ambient e planificaziun territoriala	6,1	6,0	6,1
Economia publica	7,5	7,5	7,6
Finanzas e taglias	7,8	7,5	6,4

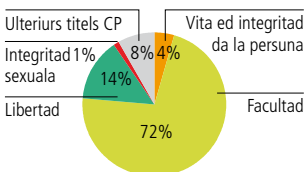
Las cifras davart la criminalità èn mo per part in'expressiun directa dal cumportament real: d'ina vart èn las normas e mesiras penales suttamessas a midadas socialas. Da l'otra vart dependan questas cifras era fermamain da las resursas personalas, da las prioritads da persecuziun, da l'effizienz da la polizia e giustia, sco era da la prontad da la populaziun da denunziar ils delicts. Quant enavant che las cifras davart la criminalità vegnan mintgamai influenzadas da tge motivs, è per regla difficil d'eruir.

Denunzias

L'onn 2013 èn vegnids registrads en total 475 077 cas criminals cun 725 687 delicts. Da quests delicts han 79% pertutgà il Cudesch da dretg penal (CP), 13% la Lescha davart ils meds narcotics, 6% la Lescha davart ils esters e 2% autras leschas federalas annexas. Dals delicts da mazzament han pudì vegnir sclerids 93%, dals delicts da facultad 17%.

La repartiziun dals accusads tenor nazionalità e status da dimora mussa che 46% dals delicts suttamess al Cudesch da dretg penal, 55% suttamess a la Lescha davart ils meds narcotics e 58% suttamess ad autras leschas federalas annexas èn vegnids commess da burgais svizzers. 29%, 21% e 22% dals accusads eran esters cun domicil. Quai vul dir ch'ina considerabla part dals delinquents esters è «importada», numnadamain 26% (Cudesch da dretg penal), 25% (Lescha davart ils meds narcotics) e 19% (autras). En il sector da la Lescha davart ils esters eran 85% dals accusads esters senza domicil.

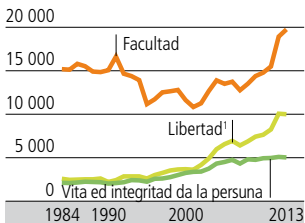
Delicts tenor titels dal cudesch penal 2013

Condemnaziuns

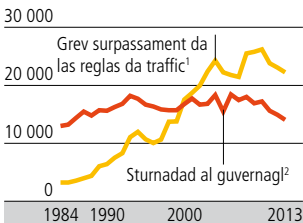
Entant che durant ils onns 1980 èn vegnidas registradas passa 45 000 condemnaziuns da personas creschidas, è quel dumber pli che sa dublegià e cuntanscha l'onn 2013 circa 109 300. Il svilup è fitg different tut tenor la lescha che furma la basa per la condemnaziun. En il sector dal Cudesch penal è vegnì registrà in augment da 21% ils ultims 2 onns. Sur in lung temp observ'ins tar la Lescha davart il traffic sin via (LTV) che las controllas sin via intensivadas han procurà per adina pliras sentenzias. En il sector dals meds narcotics è la situaziun dapi in pèr onns restada stabila. Las cuntravenziuns cunter la Lescha davart las personas estras èn las sentenzias puspè s'augmentadas l'onn 2013 (+12%).

Singuls delicts CP

1 Smanatschas, sforzs, commerzi cun umans, privaziun da la libertad e rapiments, rapiments d'ostagis, violaziuns da domicil

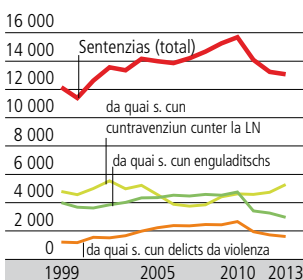
Singuls delicts LTV

1 Art. 90 cifra 2 LTV
2 Cun ina concentrasiun d'alcohol qualifitgada en il sang (Art. 91, al. 1, 2. frasa LTV)

Sentenzias penalas da juvenils

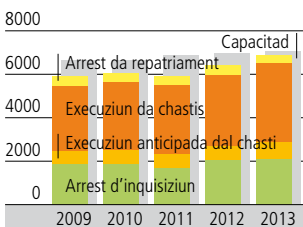
Il svilup da las sentenzias en il sector dal dretg penal per juvenils mussa ina tendenza degressiva (2010 fin 2013: -17%). Il dumber dals cas da drogas e dals cas che pertutgan il traffic sin via è restà stabil, entant che quel dals enguladitschs e dals delicts da violenza betg uschè gravants è sa reduci.

Privaziun da la libertad

En Svizra hai dà il 2013 110 instituziuns (per il solit pli pitschnas) per la privaziun da la libertad cun totalmain 7048 plazs. Il di da referenza, ils 4 da settember 2013, eran occupads 7072 da stgars sur 100% dals plazs disponibels èn damai stads occupads. Dals 7072 cussedents eran 63% en execuziun dal chasti, 30% en arrest d'inquisiziun, 5% arrestads pervi da mesiras repressivas tenor la Lescha davart ils esters ed ils ulteriurs 2% per auters motivs.

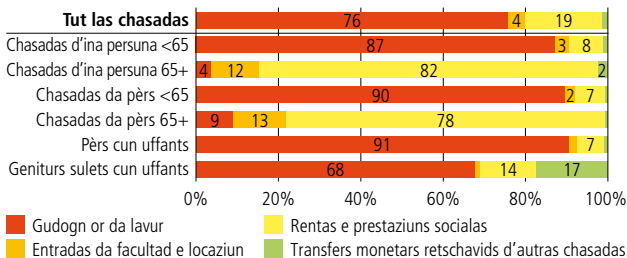
Dumber total da praschuniers tenor la furma d'arrest

Recidivas

Durant ina perioda da 3 onns (2009 fin 2012) èn daventadas recidivas 23% da las personas accusadas pervi da crims e delicts e 34% dals juvenils. Il pli savens èn daventadas recidivas las personas cun dus u plirs chastis precedents, numnadamain (creschids: 60%; gliעד giuvna: 68%).

Cumposiziun da las entradas bruttas tenor il tip da chasada, 2009–2011

Budget da las chasadas: entradas

Considerond la media da tut las chasadas èn ils gudogns or da lavur cun 76% las entradas principalas d'ina chasada. Er impurtantas èn las entradas da las rentas da l'emprima e da la segunda pitga ed ulteriuras prestaziuns socialas (19%). La part restanta sa cumpona d'entradas da facultad e da transfers monetars retschavids d'autras chasadas.

Il maletg daventa pli differenzià, sch'ins resguarda la structura da las entradas da las chasadas tenor ils tips da chasada. En quel cas sa mussa che domineschan per exempel las entradas da rentas en chasadas a partir da 65 onns. Ils gudogns or da lavur e cunzunt las entradas da facultad giogan però er in'impurtanta rolla.

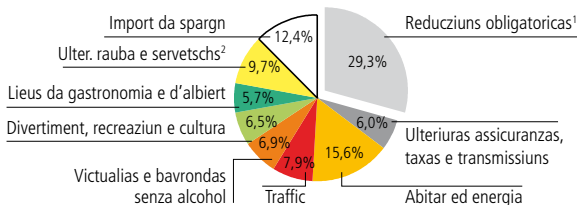
Las entradas che resultan da transfers monetars retschavids d'autras chasadas èn la finala in'impurtanta funtauna d'entradas mo per tips da chasada specifics sco per exempel per geniturs sulets cun uffants, nua ch'ellas importan en media 17%.

Budget da las chasadas: expensas

La structura da las expensas variescha main marcantamain. Il pli grond post furman las deducziuns obligatoricas cun 29% da las entradas bruttas. Il post il pli grond sin il sector da las expensas da consum furman las expensas per abitar cun 16%. Ulteriurs posts pli gronds èn las expensas per victualias e bavrondas senza alcohol, per il traffic, per il divertiment, la recreaziun e la cultura.

Suenter la deducziun da tut las expensas restan en media 12% da las entradas bruttas sco import da spargn. Tut tenor il tip da chasada sa mussan en quel connex però cleras differenzas. Chasadas a partir da 65 onns han en media in import da spargn pli bass che chasadas pli giuvnas. Mintgatant è quel schizunt en il minus. Quai signifitga che las chasadas vivan tranter auter da la facultad.

Cumposiziun dals budgets da tegnairechasa, 2009–2011

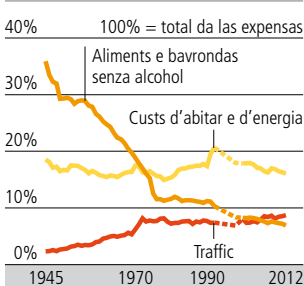
¹ Taglias, contribuziuns d'assicuranza sociala, premias da basa da la cassa da malsauns, transfers ad auters tegnairechasa

² Minus entradas sporadicas

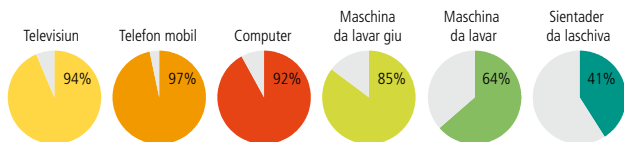
Las expensas da las chasadas en il decurs dal temp

La structura da las expensas da las chasadas è sa midada fitg en il decurs dal temp. Quellas midadas èn cleramain pli grondas che las differenzas tranter las chasadas dad oz. Uschia è per exempel la quota da las expensas per victualias e bavrondas alcoholicas da 35% dal total da las expensas da l'onn 1945 sa reducida oz sin 7%. Percunter è la quota d'autras expensas s'augmentada, sco per exempel quella da las expensas per il traffic da 2% sin quasi 9%.

Svilup da singulas expensas da las chasadas

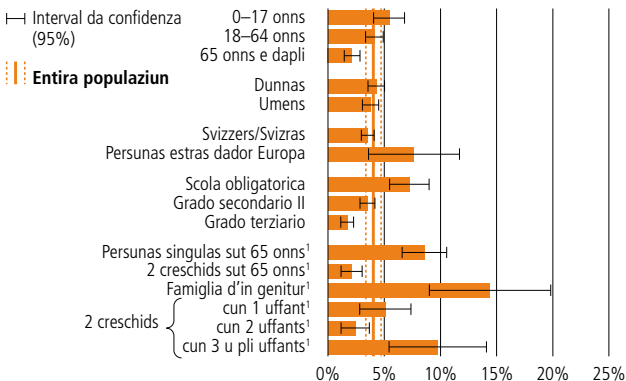
Equipament cun singuls bains da consum il 2012

Equipament cun bains da consum

La preschentaziun da l'equipament cun ina schelta da bains da consum stabels mussa che las chasadas svizras èn equipadas detg bain sin il sector da la tecnologia d'infurmaziun. Uschia vivan 92% da tut las personas en ina chasada che dispona d'in computer e passa 97% en ina chasada che dispona d'in telefon mobil. Quellas quotas vegnan a crescer era vinavant: l'onn 1998 vivevan unicamain 55% da tut las personas en ina chasada cun in computer. Era sin il sector d'apparats per il tegnairchasa sco ina macchina da lavar giu, ina macchina da lavar u ina macchina da sientar po vegnir observà in augment. Entant che vivevan il 2012 passa 85% da tut las personas en ina chasada cun ina macchina da lavar giu, eran quai il 1998 pir 61%.

Quota da las privaziuns materialas tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2013

¹ Personas en in tegnairchasa cun questas characteristics

Privaziuns materialas

Betg posseder bains da consum duravels na signifitga betg en mintga cas ch'ins ha renunzià a quels per raschuns finanzialas. 2013 han be 1% da las personas che vivan en Svizra stuì renunziar ad in computer per raschuns finanzialas e quasi 4% han stuì renunziar ad in auto per il diever privat. Ina da las privaziuns pli frequentas è liada a la mancanza da reservas finanzialas: 20% da las personas che vivan en ina chasada privata na possedevan betg ils meds finanzials per far ina expensa imprevisa da 2500 francs. Gist suenter suondan las privaziuns liadas a las cundiziuns d'abitar: 16% da la populaziun ha vivi en in quartier memia canerus (vischins u canera da la via), 15% en in quartier cun problems da criminalitad, violenza u vandalissem e 12% en in quartier cun problems d'umiditad. Ultra da quai n'han 9% da las personas betg pudì sa lubir mintg'onn in'emna vacanzas davent da chasa.

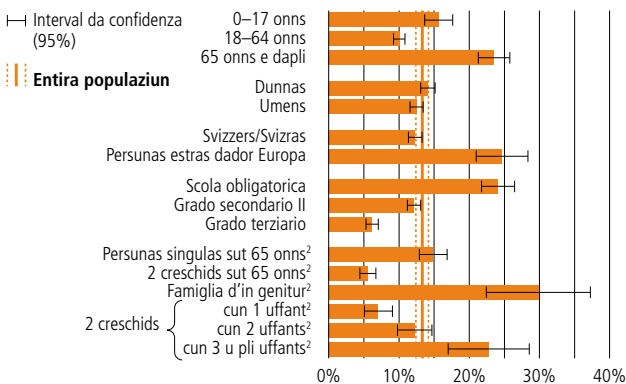
Paupradad privel da paupradad

L'onn 2012 èn stads pertutgads 7,7% da la populaziun residenta en chasadas privatas da la paupradad d'entradas. Quai correspunda a 590 000 personas. Il cunfin da paupradad, che sa basa sin il minimum social d'existenza, importava per ina persona singula var 2200 francs il mais, ubain 4050 francs per dus creschids cun dus uffants. Tenor il concept per identifitgar il privel da paupradad eran 13,3% (2013) da la populaziun ubain var 1 190 000 personas periclitadas da daventar paupras. La quota definida per il privel da daventar pauper (60% da las entradas medias d'equivalenza) importava circa 2560 francs per mais il 2013 per ina persona singula, respectivamain circa 5380 francs per dus creschids cun dus uffants.

Paupradad da personas che gudognan

Las personas che vivan en chasadas cun ina importanta participaziun al martgà da lavur han generalmain las quotas da paupradad las pli bassas. L'integraziun gartegiada en il martgà da lavur è per regla ina buna protecziun cunter la paupradad. Tuttina eran l'onn 2012 3,5% da la populaziun cun gudogn u var 130 000 personas pertutgadas da paupradad, er sch'ellas gudagnavan. La paupradad da personas che gudognan po vegnir descritta il meglier en funcziun da la segirezza e malsegirezza da lur situaziun da gudogn a lunga vista: sche las cundiziuns u las furmas da lavur pon vegnir taxadas evidentamain u tendenzialmain sco malsegiras, è er il privel pli grond da daventar pauper.

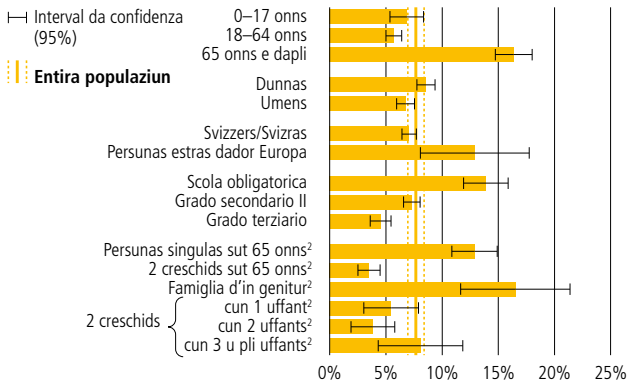
Quota dal privel da povradad¹ tenor diff. caracteristicas sociodemograficas, 2013

¹ Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

² Personas en in tegnairechasa cun questas caracteristicas

Quota dal povradad¹ tenor differentas caracteristicas sociodemograficas, 2012

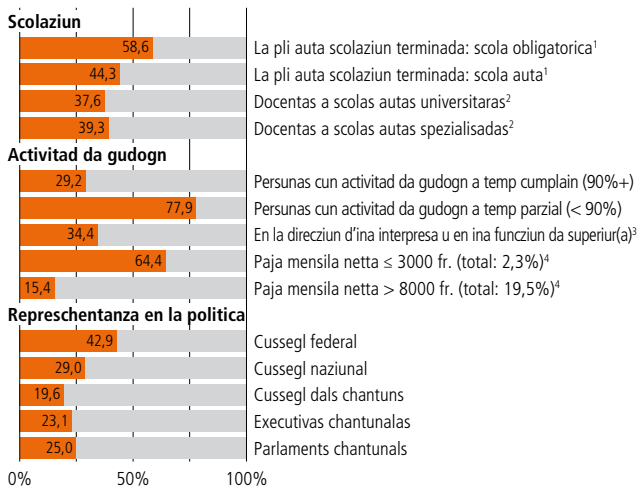
1 Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad
 2 Persunas en in tegnaichasa cun questas caracteristicas

Repartiziun ineguala da las entradas

L'inegualitad en la repartiziun da las entradas vegn analisada a basa da las entradas d'equivalenza disponibilas. Quella vegn calculada suandantamain: las expensas obligatoricas vegnan subtrahadas da las entradas bruttas. Las entradas che resultan tras quai vegnan divididas cun la grondezza equivalenta da la chasada. Uschia èn las entradas d'equivalenza disponibilas in indizi per il standard da viver da las singulas persunas independentamain dal tip da chasada, en il qual ellas vivan. L'onn 2013 avevan las persunas las pli ritgas (20% da la populaziun) a disposiziun en media entradas d'equivalenza disponibilas quatter giadas pli autas che las persunas las pli paupras (20% da la populaziun).

Cifras distinctivas davart l'egualitad tranter dunnas ed umens

Quota da dunnas en % (ultim stadi disponibel 2010–2014)

1 Populaziun residenta da 25–64 onns
 2 Professuressas, ulteriuras docentas, assistentas e collavuraturas scientificas
 3 Lavurantas
 4 Persunas che lavuran a temp cumplain, sector privat e sector public (Confederaziun)

► www.statistik.admin.ch → Themen →
 Wirtschaftliche und soziale Situation der Bevölkerung

Essan nus sin la via dal svilup durabel?

1 Satisfacziun dals basegns – quant bain vivain nus oz?

La sanadad da la populaziun sa meglierescha		I dat adina pli bleras condemnazions pervia da delicts da violenza gravants	
Las entradas s'augmentan levamain		La dischoccupaziun tenor ILO s'augmenta	

2 Giustia – co èn repartidas las resursas?

L'agid als pajais en svilup s'augmenta		La differenza da salaris tranter dunnas ed umens diminuescha plaunsieu	
Circa ina da tredesch personas viva sut la limita da povradad			

3 Mantegniment dal chapital – tge laschain nus enavos a noss uffants?

L'abilitad da leger dals giuvenils s'è meglierada		Il dumber da personas occupadas en la scienza e la tecnica s'augmenta	
Suenter in augment èn ils debits dal stadi puspè sut il nivel da 1992		Il dumber dals utschels cuaders crescha	
La cumpart d'investiziuns dal product naziunal brut stagnescha		La surfatscha da terren abità per persuna augmenta	

4 Distatgament – È noss diever da las resursas anc raziunal?

Il traffic da martganzia crescha pli spert che l'economia		Il consum d'energia finala per persuna diminuescha	
La quota dal traffic public s'augmenta		L'intensidad materiala sa diminuescha	

Evoluziun visada

- Augment
- Stabilisaziun
- Diminuiziun

Evoluziun observada

- Augment
- Betg midada impurtanta
- Diminuiziun

Qualificaziun da l'evoluziun dapi 1992

- Positiv (a favur dal svilup duraivel)
- Senza midada
- Negativ (cunter il svilup duraivel)

En la gronda part dals champs da la vita da mintgadi èn vegnids realisads pass en direcziun d'in svilup duraivel, ma il medem mument pon ins er constatar tendenzas cuntrarias: d'ina vart han ins pudì megliar l'effizienz ecologica en varsaquants champs, da l'autra vart è quella savens vegnida cumpensada cun augmentar il consum.

In auter problem è l'egualitad tranter las generaziuns: forsa ston las generaziuns futuras patir perquai che nus avain ozendi cundiziuns relativamain favuraivlas. Quasi 14% dals giuvenils n'han en lur cumpetenzas da leger gnanc in nivel minim necessari per la vita da mintgadi. E l'augment da la surfatscha da terren abità va per gronda part a cust da la surfatscha dal terren agricul.

L'impronta ecologica inditgescha il nivel d'explotaziun ed ils cunfins da las resursas naturalas ch'èn regenerablas. La Svizra dovra da preschent var trais giadas dapli resursas che quai che stattan a disposiziun en l'entir mund per persuna. Il motiv principal per questa gronda impronta ecologica è il consum d'energia.

Sch'ins considerescha la situaziun globala, è il svilup economic savens collià cun in diever intensiv da las resursas naturalas. Quai vul dir: dapli che la gliעד gudogna en in pajais e pli gronda che daventa sia impronta ecologica. L'impronta ecologica da la Svizra è situada en vischinanza da la media da la maioritad dals pajais da l'Europa occidentala. Entant ch'ils Stadis Unids ed intgins pajais europeics consumeschan passa 4 giadas dapli da la biocapacitad mundiala disponibla, è il consum en ils pajais da l'Asia dal Sidost ed en ils pajais africans bler pli bass.

► www.statistik.admin.ch → Themen → Nachhaltige Entwicklung

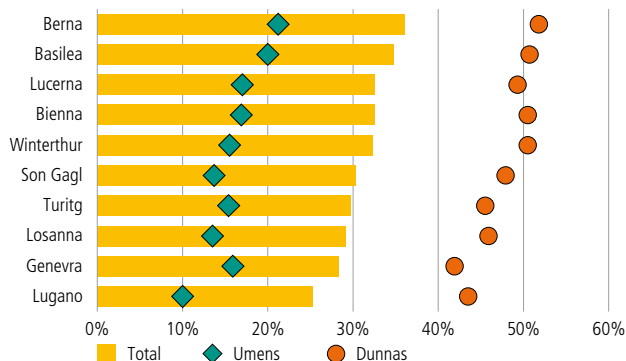
Urban Audit: Qualitad da vita en las citads

Il project «Urban Audit» ha applitgà dal 2014 il concept da l'OECD ¹ davart la qualitad da vita sin nivel urban ed al ha sviluppà vinavant per diesch ulteriuras citads dad Urban Audit. I suondan dus dals 24 indicaturs che servan sco exempel.

¹ OECD (2011), «How's Life?: Measuring Well-being», publicaziun da l'OECD

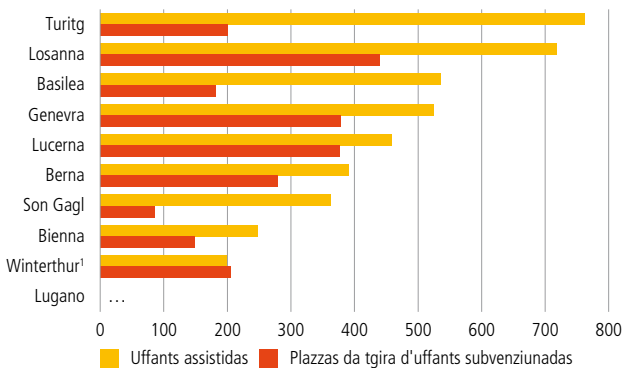
Lavur a temp parzial il 2013

Quota da las personas cun activitad da gudogn cun grad d'occupaziun da <90%

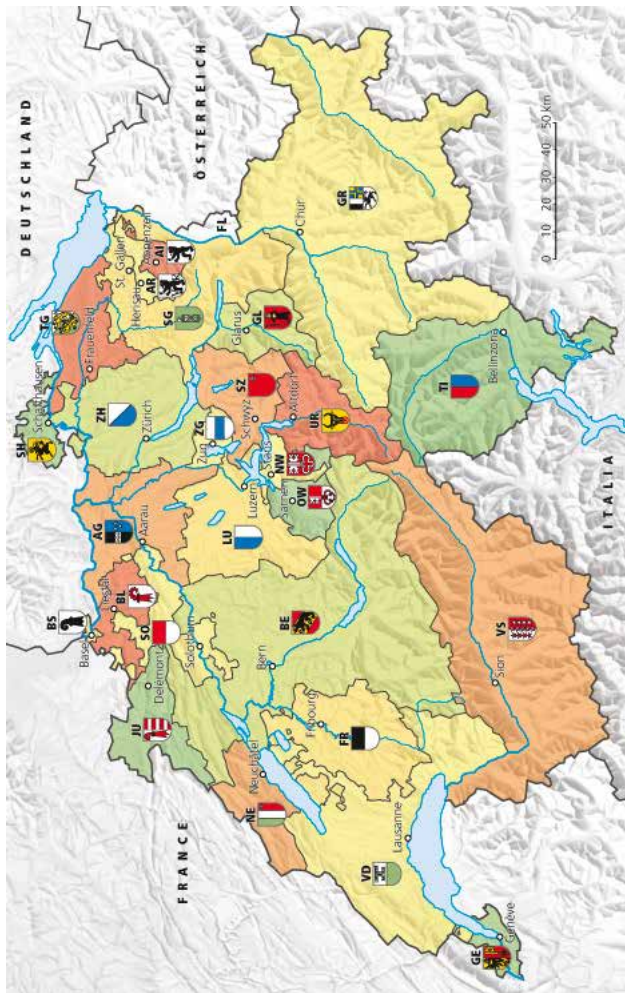
Tgira d'uffants pitschens il 2013

Per 1000 uffants en vegliadetgna prescolara (0–3 onns)

¹ Mo uffants en plazzas da tgira subvenziunadas

La Svizra e ses chantuns

26 chantuns

148 districts

2324 vischnancas

Stadi: 1-1-2015

o chapitala dal chantun

Explicaziuns davart las abreviaziuns dals chantuns: cf. tabella p. 4

Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2015

L'annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv da la situaziun sociala ed economica da la Svizra e porscha ultra da tabellas era survistas illustradas e curts texts infurmativs davart tut ils temas da la statistica publica. L'ovra è tras e tras bilingua (tudestg e franzos); plinavant datti per englais e per talian ina survista da las pli impurtantas infurmaziuns statisticas. In chapitel separà cun chartas è deditgà als novs resultads da la statistica d'areal da la Svizra.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 600 paginas (lià), fr. 120.—. Da retrair en librarias u directamain tar NZZ Libro, la chasa editura da la Neue Zürcher Zeitung. E-Mail: nzz.libro@nzz.ch

Atlas grafic e statistic da la Svizra 1914–2014

L'«Atlas grafic e statistic da la Svizra» da l'onn 1914 è in dals emprims e dals pli voluminus atlas nazionals tematics da la Svizra ed a medem temp in cumpedi geografic excellent dals emprims 50 onns da la statistica publica en noss pajais. A chaschun dal giubileum da 100 onns dapi sia emprima ediziun ha l'Uffizi federal da statistica facsimilà cumplettamain questa ovra impressiunanta ed oz grev d'obtegnair, per la render puspè accessibla ad ina vasta publicidad interessada.

Las tavlas originalas da l'onn 1914 a questa chaschun vegnidas cumplettadas cun novas chartas e cun novs diagrams statistics che cuntengnan las cifras actualas da l'onn 2014 davart ils medems temas. Uschia porscha l'Atlas – en furma d'ina «furniziun complementara» – cumparegliaziuns fitg directas ed in viadi visual captivant tras il temp e tras las structurass socialas e spazialas da la Svizra d'avant 100 onns e da la Svizra actuala.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 130 paginas (lià), fr. 89.— (TPV incl.). Da retrair da l'Uffizi federal da statistica. E-Mail: order@bfs.admin.ch

Il **Portal statistic da la Svizra** (www.statistica-svizra.ch) porscha online ed a moda cumplessiva tut quai che tutga tar la statistica publica da la Svizra. Qua èn accessiblas las comunicaziuns a las medias, las publicaziuns da l'Uffizi federal da statistica e dad ulteriurs uffizis publics da statistica. Plinavant èn disponibils cuntinuadamain resultats detagliads ed actualisads en furma d'indicaturs e da tabellas che pon vegnir telechargiadas. Chartas geograficas ed atlas attractivs pon ins chattar en las rubricas «Regional» ed «Internaziunal». Cun abunar ils servetschs da NewsMail u d'avis automatics (RSS-Feeds) pon las utilisadras ed ils utilisaders s'infurmar cuntinuadamain davart la vasta purschida. Dapi l'onn 2011 datti er ina purschida rumantscha en il portal statistic ch'era disponibil fin qua mo en tudestg, franzos, talian ed englais.

Cun il nov miniportal statistic <http://mobile.bfs.admin.ch> porscha l'Uffizi federal da statistica dapi il 2010 las pli impurtantas cifras statisticas era per apparats mobilis.

